

Tóth Károly: Tettye

A fotóművész képei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Túrák a Pireneusokban

5. oldal

Motesiky Árpád

A faragószék nótája a Zoboralján

27. oldal

L. Csépanyi Katalin

A gyógyító mofetta

11. oldal

Kocsis József

Csörgőlomb-galléros fenyő alatt

3. oldal

Kamarás Klára

Szorongás '57

13. oldal

Videcz Ferenc

Lesifotók

10. oldal

Jéki László

A nagy hadron ütköztető

21. oldal

Károlyiné Varga Éva

Beszélgetés Böszörményi Gyulával

7. oldal

Bandi – Komlós

Brüsszeli beszámoló

22–23. oldal

Tartalom

Mitzki Ervin írása	
Díjazott szerzőink	4
Komlós Attila:	
Túrák a Pireneusokban	5
L. Csépanyi Katalin:	
Bédai búcsú	6
Károlyiné Varga Éva:	
Beszélgetés	
Böszörményi Gyulával	7
Tám László rovata:	
Tóth Károly fotói	8-9
Videcz Ferenc:	
Lesifotók	10
L. Csépanyi Katalin:	
A gyógyító mofetta	11
Antos Árpád:	
Barangolások Erdélyben	12
Kamarás Klára:	
Szorongás '57	13
Kardhordó Kálmán:	
Bélyegvilág	14
Fiatalok oldala	
Versek, rajzok	15
Rejtvények, varázskép	16-17
Törtély Zsuzsa:	
A pécsi Europa Cantat	18
Szarvas István:	
Szolcsányi professzor	19
Czupy György: A régi Sellye	
Szigetvári Krisztián írása	20
Jéki László:	
A nagy hadron ütköztető	21
Rónai Béla:	
Magyarul – magyarán	22
Bandi András – Komlós Attila:	
Brüsszeli beszámoló	22-23
Dr. Vargha Dezső: Szolzsényicin	
Rónaky Edit: Olvasólámpa	24
Bányai Tamás: Jegyzetek	
Szarvas István írása	25
Keszthelyi Jenő:	
Megegyezés	26
Motesiky Árpád (Szlovákia):	
A faragószék nótája	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala	
Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Az Alexandra újdonságai	30
Rádióműsor, könyvajánló	31

Uzsalyné dr. Pécsi Rita PhD-dolgozatvéde

Uzsalyné dr. Pécsi Rita a finnországi *Jyväskylä* Egyetem Humán Tanszékének zenei tagozatán summa cum laude eredménnyel védte meg PhD dolgozatát június 18-án. Vezető professzor *Matti Vainio* volt. Az opponens professzor Gábor Csilla, a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem dékánhelyettese, a dolgozat másik bíráló professzora *Itzés Mihály*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára, a Kecskeméti Kodály Zoltán Intézet igazgatója volt.

A védelem németül zajlott, a doktori munkát németül és magyarul kellett leadni.

A téma: Az érzelmi intelligencia fejlesztése zenével. Egy zenei nevelési koncepció bemutatása. A koncepció alapja: Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához c. médiumrendszere.

A kép és a riport az Egyetem sajtótájékoztatóján készült, amelyet a *Keskisuomalainen* újság egy egész oldalas cikkben közölt. Lapunk egy későbbi számában mi is megismertetjük olvasóinkkal Uzsalyné dr. Pécsi Rita dolgozatának témáját.

Musiiikki auttaa harmeissa

Ábel közénk érkezett

Fiatal szerzőtársunk, Németh Tamás, aki „civilben” a pécsi Leówey Klára Gimnázium tanára, örömet osztotta meg velünk, szerzőtársakkal, s rajtunk keresztül az olvasókkal is ezt teszi:

július 8-án megszületett

Németh Ábel

Rác Boglárka és Németh Tamás kisfia, Pécsen, a Megyei Kórházban. Ábel születési súlya 3140 gramm volt, hossza pedig 51 cm. A fényképen már egyhónapos, és továbbra is szépen gyarapszik.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a., www.edenscript.hu

Előfizethető a kiadónál.

Előfizetési díj 12 számra: 1500 Ft.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Készült a Bornus Nyomdában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

e.copy
másolószalon

névjegy **szórólap**
levélpapír **könyv**
prospektus **fotóalbum**
nyomtatása

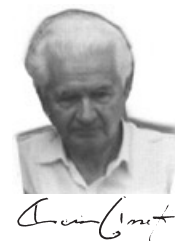
www.edenscript.hu

7624 Pécs, Hungária u. 14.
Tel./fax: 72/227-350 info@edenscript.hu

Amennyiben kedveli lapunkat, támogassa a Hetedhéthatárt előfizetéssel!
Kérésre postai utalványt küldünk (7614 Pécs, Pf. 59.). Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Kocsis József

Csörgőlomb-galléros fenyő alatt

Áttetsző lombú fenyő alatt pihenek, anyám a gyér tűlevél-árnyékot kipótolva sűrű csörgőfa-hűvösét terít rám; harminckét éve halott, gondja van rám így is, holtában is. A különös növényi együtttest neki köszönhetem: a nagy fenyő tövében törékeny kis fa telepedett meg, az embermagasságig felnyírt ágak alá ernyőt font körkörösén, az égbenyúló toronynak ereszaljat, a tűlevél-mintás, karcsú felsőrészhez bodros miniszoknyácskát.

Az első évben trombitafolyondárnak néztem, és nemcsak azért, mert ebből a szopora kúszónövényből már van a közelben több is, hanem mert a levele megtévesztésig hasonlónak teszi ahhoz: mindkettőn páratlan számú levélke helyezkedik el a másfél araszos levélszáron, egy a szárvégeken, a többi párosával, szemben egymással. A csúcson tojásdad levelek fűrészszélűek, karéjosan szabdalnak, csak a színükben különböznek, ez mintha sötétebb volna a korábban ismert folyondárokénál, nem füzöld, mint amazok, hanem olajosan teltebb árnyalatú, a levélszár pedig csak a fonákján zöld, a színén barnásra vált, míg a folyondároké a színén és visszáján egyaránt megismétli a levelek füzöld színét. Növendék csörgőfa volna? Idetévedt csemete? Ha volna a közelben csak egy is, látnom kellett volna jártomban-keltemben júliusban nyíló sárga virágbugáit, vagy a helyükön kifejlődő hólyagszerű gömböcskéket a megzörrenő magokkal, ahogy a szél játszadozik velük. Honnan kerülhetett ide? Csörgőfa

pedig, erről a következő évben megbizonyosodom, ágvezetése árulkodó: kúszó folyondár-karok helyett formás kis koronával lep meg, erről ráismerek sok-sok minta nyomán; növendék csörgőfákkal volt tele az olasz iskolaudvar lakásunk előtti térsége, amikor oda beköltöztünk 1962-ben, egyidősek az iskolával, négyévesek akkor, ma pedig – ha van belőlük mutatóba csak egy is – vén fa az már, ötvenéves éppen, egyidős azokkal a csörgőfákkal, amelyek az akkori fásításkor kerültek a közterületekre, temetőkertbe, paplak elé.

Marad a rejtély: a kis fa eredete. A madarakra gondolhatok, szétkapkodják a magokat, és szeleburdin el-elpottyantanak belőlük egyet-egyet röptükben, egy itt is leeshetett, minálunk, és csörgőfa magja éppen, így lehetett, ez kézenfekvő magyarázat, nem is foglalkoztat tovább; ezt gondolom legalábbis, ám váratlanul, másfele járnak a gondolataim rég, bevillan mégiscsak egy különös összefüggés: a nagy fenyő tövéből a Máriavirág viaszos bőrlevelei közül nő ki ez a kis fa, és ezt a virágot anyám sírja mellől telepítettük ide, az olasz temetőből, egy csörgőfa alól, amelynek árnyékában pihent anyám közel három évtizedig, addig a nyárig, amelyiken a nagybeteg fiammal tett utolsó közös temetői látogatásunkkor elszomorodva láttuk: elpusztult a csörgőfa, kiszáradt ágai zörgő árnyékot vetnek a beton sírfedőre. Nehogy kivágásakor vele együtt vesszen a dús Máriavirág is, áttelepítettük a közelünkbe, ide a szentlőrinci iskolaudvarba, a szolgálati lakáshoz legközelebbi fenyő alá, és vele bizonyonnyal a gyökerei közé kapaszkodó észrevétlen csörgőfa magoncot, amely megbújt a széles bőrlevelek takarásában. Kiravaszkodta anyám, hogy mellőle az elhalt csörgőfa utódja hozzánk kerülhessen, és itt cseperedjen emlékfává, udvarunk szögletében, eléggé alkalmatlannak tűnő helyen, közvetlenül a fenyő törzse mellett. Arra gondoltam sokáig, hogy kiszabadítom onnan, és meghalt fiam mellé átültetem a pécsi temetőbe, csakhát késtem vele, és akkor már féltettem a növekvő fácskát, hogy a fenyőgyökerek közé tekeredő s azokkal összefonódó gyökereit megsértem, és elpusztul vigyázatlanságom miatt, meg arra is gondoltam, anyám küldte, miért küldeném hát tovább, a legjobb helye itt van, láthatom naponta, árnyékában megpihenhe-

tek, és elnézhetem, ahogy a Máriavirágok zöldje és a csörgőlomb közti tér csendjében összevegyül a mával a régvolt, a magát téren és időn átálmodó kis fa idevarázsolja a legkülönbözőbb időmetszetek pillanat-buborékait, és azok egymáshoz koccannak, mintha a csörgőfa hártás hólyag-termésének gömböcskéi ütődnének össze az áramló levegőben; az egyikből kifeszülő s megelevenedő képben iskolás kisfiam kúszik fel az egyik kissé ferdén nőtt csörgőfa törzsén, apu nézd, kiáltja dicsekvően és elismerést sürgető hangsúllyal, és újabb és újabb törzseket rohamoz a lakásunk előtti csörgőfa ligetben (a napközi épülete áll a helyén azóta), és az ágak közül kinevet diadallal, és lekicsinylően neveti kétéves kishúgát, aki lemaradni dehogy is akar: térdmagasságban átkulcsolja cingár lábacskaival a vékony törzset, és csimpaszkodik ölelve, szorosán, és bátyját utánozva kiáltja: apu fenn vagyok én is, és a feje fölött harsanó gúnykacajon megsértődik és elvonul duzzogva, szőke lófarok frizurája csapkod haragosan a háta mögött, hiába csapják össze kezüket engesztelően tapsra fakadva a produkció nézői, máig hallom a tenyerek békítő csattanását, meglehet, diólevelek verődnek össze csattogva a feltámadó szélben egy másik időbuborék hasadékán, még régebről, az én famászó koromat megidézve – ezek a mostani ágak itt felettem mozdulatlanok, hangtalanul nyújtózkodnak ágvégeiken az észrevétlenül növekvő virágzat, hogy nyárközépre sárga virágokkal szegje be körkörösén a felnyírt fenyőlomb alá feszített ernyőt, amellyel anyám a gyér fenyőárnyékot kipótolva a csörgőfa hűvösét borítja fölém vastagon, ott állunk alatta többen is, elférünk valamennyien, emlékezők, mintha az egykori iskolaudvar fainak egymásba érő lombosára alatt volnánk együtt a létezés örökös jelenidejének ígézetében, és nemcsak a szokott templomi hűvös árad most a fenyő hallgatag tornyából, hanem mintha a folytonosság nyugtató érzete is közénk szivárogna a tűlevelek hézagai közt, és a csörgőfa termése lampionfűzérrel teszi ünnepivé a pillanatot, amikor a szabadulni vágyó magvak megszólalnak, s a gömböcskéik hártafalához verődve hirdetik, mintha dobolnák: lám csak, van folytatás, semmi nem múlhat el nyomtalanul, amíg élnek emlékezők.

Támogatók:

BIOKOM Kft.

Pécsi Vízmű Zrt.

BÉV Zrt.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

Iparos Kisvendéglő

Netmester Produkció
www.netmester.hu

**Következő számunk október 10-én jelenik meg
a Hetedhéthatárt az alapítástól támogató Szántó Dezső emlékére**

Díjazott szerzőink

Barátaink és szerzőtársaink, Videcz Ferenc és Keszthelyi Jenő ez évben is elismerésben részesültek.

* * *

A Szabad Föld és a Tokaji Írotábor által meghirdetett, a magyar borkultúra népszerűsítését szolgáló borvers-pályázat eredményhirdetését augusztus 14-én tartották. A pályázaton **Videcz Ferenc** a 2. díjat nyerte el. Az idén 64 éves Szabad Föld szerkesztősége és a 36 éves Tokaji Írotábor kuratóriuma az együttesen eltöltött 100 év a magyar vidékért szellemében pályázatot hirdetett borversek írására a XXI. századi irodalmi alkotások gazdagítása céljából, a magyar bor népszerűsítése érdekében, valamint hogy a borról szóló versek emeljék a rangját a magyar borvidékeknek, köztük Tokaj-Hegyaljának, és népszerűsítsék a kulturált borfogyasztást. Videcz Ferenc *Bordal; Bonyhádi étlap; Az olaszrizling laudációja* című verseivel vett részt a pályázaton. (Videcz Ferenc írásai lapunk 10. oldalán olvashatók)

* * *

Keszthelyi Jenő a Vadászati Kulturális Egyesület „Arany Ecset Toll” művészeti nagydíját kapta. A díjátadás Várpalotán volt a vadászati kultúra napján tartott ünnepség keretében. A díjalapító indoklása szerint Keszthelyi Jenő a díjat a vadászati-természeti témák művészi feldolgozásáért és a vadászati kulturális rendezvényeken való kiállítások színvonalas megrendezéséért, valamint a hazai vadászat-vadgazdálkodás kiemelkedő egyéniségeiről készített művészi intarziaportréiért kapta. A Lentiben élő Keszthelyi Jenővel azonban elsősorban nem képzőművészként, hanem íróként találkozhattak lapunk olvasói. Évekkel ezelőtt mulatságos horgásztörténeteit ismerhették meg, most viszont vadász témájú írását olvashatják a 26. oldalon.

A hagyományörző Pécsi Nyomdász Egylet Emlékezés Borsy Károlyra

A közelmúltban újjászervezett Pécsi Nyomdász Egylet fontos feladatának tartja a nyomdász hagyományok ápolását. Ennek jegyében az idei János napi ünnepségen Borsy Károlyra, egykori nyomdász társukra emlékeztek halálának 5. évfordulójára (1917–2003) alkalmából. Az egylet hagyományörző munkacsoportja egy kis könyvecskét jelentetett meg, melyben felidéztek életútjának fontosabb állomásait, munkásságának jelentőségét, a család tagjainak segítségével közreadtak néhány fényképet a mester gazdag gyűjteményéből.

Borsy Károly a szakma „nagy öregjének” számított, a nyomdászat szerelmese volt egész életében. A Dunántúl Nyomda Rt.-nél tanulta a nyomdász mesterséget, majd a pécsi Szikra Nyomda dolgozója lett. A régi, klasszikus nyomdai munkálatok minden fázisát jól ismerte: a kézi szedést, a tipográfiát, az öreg nyomdagépekkel történő műveleteket. Munkatársai elismerték magas szakmai műveltségét. Mind magasabb beosztásokba került, végezetül a termelési osztály vezetőjeként ment nyugdíjba.

Szabad idejében, fáradságot nem kímélve, a pécsi nyomdászat történetével foglalkozott. Elismerten legjelentősebb műve „A pécsi nyomdászat kezdetei” című könyve, melyet 1973-ban a magyarországi nyomdászat 500 éves és a pécsi nyomdászat 200 esztendő jubileumára írt. Több helytörténeti témával foglalkozó tanulmánya jelent meg évkönyvekben, folyóiratokban. Többek között: A pécsi nyomdászok 1905. évi sztrájkja és következményei (1963), A mohácsi nyomdászat (1976), vagy a Klimó pécsi püspökről írt tanulmányai, a Taizs nyomdász családról szóló tanulmánya. Helytörténeti tanulmányainak háttérben egy gazdag házi könyvtár és egy pécsi, sőt országszerte híres képgyűjtemény állt. A 150 ezer darabos képeslapgyűjteménye – melyből több kiállítást is rendeztek – a hazai és külhoni városokról, gazdagabb, mint jó néhány közgyűjtemény hasonló készlete.

Borsy Károly (balról a második) 1977-ben, munkatársai körében

MITZKI ERVIN
a hagyományörző munkacsoport tagja

IPAROS KISVENDÉGLŐ

Pécs, Rákóczi út 24-26.

Tel.: 72/333-400, 30/9373-400

e-mail: info@iparoskisvendeglo.hu

www.iparoskisvendeglo.hu

Nyitva: Hétfőtől szombatig 11.30 – 22.30

Vasárnap 11.30 – 16.00

Három teremben 20-tól 60 főig
elkülönített rendezvény tartható.

Fischer János üzletvezető

- Étkezési utalványokat elfogadunk:
kék és piros színekben
Ticket Restaurant
Cheque Déjeuner
Sodexo Pass
- Üdülési csekket is elfogadunk
- Bankkártyával is lehet fizetni

Főétel rendelésekor gratisz jár egy adag húsleves metélttel!

Komlós Attila

Komlós Attila

Túrák a Pireneusokban – 4.

Baszkföld

A Pireneusok nyugati végén, a Vizcayai-öböl mentén terül el Baszkföld. Hét megyéből áll, melyek közül három Franciaország, négy Spanyolország területén fekszik. A terület neve első lakóinak nevéből (vascones) származik. A baszkok évezredek óta ugyanazon a helyen élnek, Európa legősibb, egy helyben élő nemzetét alkotják. Nyelvük, az euskara, egyetlen ismert nyelvcsaládba sem sorolható be, önmagában álló, külön nyelvcsaládot képez. Lélekszámuk napjainkban 3 millió fő. Hagyományait buzgón őrzik, az ugráló népi táncokat, a pelota nevű játékot, a piros-fehér-zöld népviseletet, a baszk sapkát.

Amíg Baszkföld a Római Birodalom korában megtartotta függetlenségét, a középkor évszázadai igencsak viharosan teltek, a viszálykodó vizigót és frank királyság között öröklődve. A baszk nép a hatalmi harcok, fosztogatások ellenére fennmaradt, megvédték magukat mind a frankokkal, mind a mórokkal szemben; még ha más hatalmak uralma alá kerültek, akkor is sikerült bizonyos fokú törvényhozási, gazdasági és katonai függetlenséget élvezniük. A 17-18. században a terület önállósága fokozatosan csökkent, a francia forradalom után Baszkföld északi része elvesztette önállóságát. A 19. századi nemzeti ébredések időszaka Baszkföldet sem hagyta érintetlenül, fontos cél volt a függetlenség elérése.

Spanyol Baszkföld történelmének sötét korszaka 1937-ben kezdődött, miután a spanyol polgárháborúban győztes Franco tábornok a homogén spanyol nemzetállam megteremtése érdekében a baszk kultúra minden megnyilvánulása ellen keményen fellépett. A baszk szeparatista mozgalmak gyökerei ide nyúlnak vissza. Franco halála után megkezdődött Spanyolország demokratizálódása, Spanyol Baszkföld 1979-ben autonóm terület lett. Francia Baszkföld nem autonóm, viszont az ottani, békésnek mondható múlt miatt ez nem jelent különösebb problémát.

Nem is gondolnánk, milyen sok híresség baszk származású. Többek között Jean

Anouilh drámaíró, Plácido Domingo operaénekes, Yradier, a La Paloma című dal szerzője, Maurice Ravel zeneszerző, ifjabb Alexandre Dumas író és Daguerre, a fotográfia felfedezője. A sportolók közül a labdarúgó Goikoetxea, Zubizarreta és Lizarazu, valamint a többszörös Tour de France győztes Indurain nevét feltétlenül meg kell említenünk.

St-Jean-de-Luz, a Keresztelő Szent János templom belseje a hajómakettel

Baszkföldi kirándulásunk során elsőként Franciaország területén található St-Jean-de-Luz városát látogatjuk meg. Az Atlanti-óceán partján fekvő üdülőhely fontos halászkikötő, jellegzetes épületekkel, homokos stranddal és ízletes helyi ételekkel. St-Jean-de-Luz egyik különleges történelmi mozzanata, hogy egyidejűleg 600 nőt ítétek máglyahalálra boszorkányság vádjával 1609-ben, de az Újfundlandról, halászatból visszatérő férjeik megmentették őket. Kikötőváros lévén nem meglepő, hogy a Keresztelő Szent János templomban a mennyezetről lelógó láncon egy hajómakettet láthatunk, de a templom arról sem kevésbé nevezetes, hogy 1660-ban itt tartották XIV. Lajos francia király és a spanyol Mária Terézia esküvőjét.

A várostól délre érdemes megállni az óceánparton, hiszen itt ér véget a Pireneusok vo-

El Camino

nulata, egy igen látványos sziklafennsíkkal, mely szinte függőleges szakadékkal zuhan bele az óceánba.

Utunkat Spanyol Baszkföldön folytatjuk tovább. A térség egyik jelképe a Kagyló-öbölről nevezetes, 183 ezer lakosú San Sebastián, baszk nevén Donostia. Az elegáns kikötőváros legfőbb nevezetessége a tengeri akvárium, ahol egy üvegfolyosó belsejében végighaladva teljes egészében körülvesz bennünket a víz, színpompás halak, és más tengeri élőlények sokasága úszkál körülöttünk. Feltétlenül menjünk fel siklóval a Monte Igeldo-ra, hiszen a legszebb panoráma innen tárul elénk a varázslatos Kagyló-öbölre és a körülötte elterülő városra. A város rendezvényei közül kiemelkedik a január 20-i Szent Sebestyén Nap a szakácsok és katonák felvonulásával, a Baszk Hét, a filmfesztivál, valamint Európa legrégebbi, évről évre megrendezésre kerülő jazzfesztiválja.

San Sebastiánból nyugat felé vesszük az irányt, és egy túrát teszünk az óceánparton, érintve néhány halásztelepülést. A gyalogtúra különlegességét a dombvidék és az óceánpart látványa mellett az adja, hogy az El Camino útvonalán, a Santiago de Compostelába vezető zarándokúton haladunk.

(A szerző felvételei)

Atlanti-óceán – ahol a Pireneusok véget ér

San Sebastián, a Kagyló-öböl

L. Csépanyi Katalin

K. Csépanyi Katalin

Kétszázhusz fős vendégsereg érkezett a Hotel Béda Idősek Otthonába, a Bédai búcsúra augusztus 9-én. A Mohácstól csupán pár kilométerre lévő, természetvédelmi területen található idősek otthonában immáron negyedik alkalommal rendezték meg a búcsút – fiatalok és idősek vidám együttlétének napját.

A Mohácsi Sokác Olvasókör Hagyományörző Néptáncscsoportja

Mohácsi Polgárok Olvasókörének Dalárdája

Az ország különböző pontjáról érkeztek az otthonban lakókhöz a szeretteik, hogy szép napot töltsenek együtt. Ezt az otthonban dolgozók nagyban elősegítették, nemcsak a nívós műsor megszervezésével, hanem a finom özgulyás és a sok-sok sütemény elkészítésével. Mindenkit dicséret illet, most csak az intézményvezető Fehér Lászlót, a foglalkoztatás-szervező Novics Szidóniát, az osztályvezető ápoló Lencz Attilát, a tulajdonosokat képviselő Kovács Dezsőt, a konyhamunkákban remeklő Kovács Józsefné Erzsit nevezem meg, akik még a többiekénél is többet tettek azért, hogy minden a helyén legyen és minden látogató úgy menjen el a bédai otthonból, mintha lakodalomból térne haza.

A Sátorhelyi Néptáncgyűttes

Kovács Gábor

A szokásoknak megfelelően szentmisével kezdődött a program, majd a Mohácsi Sokácok Hagyományörző Néptáncscsoportja következett. A Mohácsi Polgárok Olvasókörének Dalárdájával együtt énekeltek a nézők is. Az ebéd idejére a műsor szünetelt, aztán jött a Sátorhelyi Néptáncgyűttes fergeteges műsora. A Budapesten tanuló Kovács Gábor csellójátéka mindenkit lenyűgözött. A komolyzene után következett a vidámság: a jó hangulatról a Mohácsi Tamburazenekar gondoskodott, Versendi Kovács József vezetésével. A műsorszámok után Wortmann Gábor és zenészbarátai szórakoztatták a közönséget.

Mohácsi tamburazenekar

Wortmann Gábor és zenészbarátai

Ez évben az otthon támogatását elismerő Béda Díjat Versendi Kovács József és a Sátorhelyi Néptáncgyűttes kapta.

Beszélgetés Böszörményi Gyulával

Jonatán kalandjai 3. – Árnyvadászok

Az Alexandra Kiadó a Pécsi Országos Színházi Találkozó (POSZT) rendezvényével egy időben, immáron nyolcadik alkalommal rendezte meg Pécsen az Ünnepi Könyvhétet, melynek idén is a város központjában lévő Széchenyi tér adott otthont. A rendezvények közül egyet emelünk ki: *Böszörményi Gyulával Árnyvadászok* című kötetről (Jonatán kalandjai 3.) *Károlyiné Varga Éva* beszélgetett.

A Jonatán-rajongók már nagyon várták az újabb kötetet, meg is jelent a Könyvhétre a harmadik a Könyvmolyképző Kiadónál. Trilógia lesz, vagy lesz folytatása még?

Nagyon nagy szeretettel köszöntöm a pécsieket, gyönyörű időnk van végre. Kétszer voltam itt, másodszor szakadt az eső, az első alkalommal sem volt jó idő. Ezért nagyon örülök, hogy végre napsütésben beszélgethetünk. Jonatán trilógiának készült és az is marad. Ezzel lezártam a történetet. A könyv egy olyan fiúról szól, aki nagyon szereti a könyveket, az utolsó kötet pedig a könyvekről és azok születéséről szól.

Amikor elolvastam a könyvet, döbbenettel fogadtam az utolsó részt. Végül is kiderült minden, ami a harmadik rész végéig kérdés volt bennem. De beszéljünk a harmadik rész elejéről is: egy egészen új korba léptünk, mégpedig nem a jövőbe, hanem a múltba.

Igen. Jonatán első kötete a jelenben játszódik, a második a nagyon messzi, távoli jövőben, és logikusan adta magát, hogy a harmadik kötetnek a múltban kell játszódnia. És egyébként is az említett kérdések, amikre te is választ kaptál a többi olvasóval együtt, azok meghatározták, hogy muszáj visszamenni a múltba, hiszen nagyon sok titok, rejtély éppen a könyvnyomtatás születése körül adódott. Egy olyan könyvről beszélünk, amely egyrészt ifjúsági, másrészt van benne egy kicsi tudományos fantasztikum, egy kis varázslat, csoda, ürutazás, mindenféle ilyesmi. De én elsősorban egy olyan történetet próbáltam megalkotni, ami arról szól, hogy hogyan szeressük meg a könyveket, és hogyan szeressük meg az

olvasást, illetve mit jelent számunkra az, hogy könyveket vehetünk a kezünkbe, bármilyen könyveket. Jonatán ezt magyarázza el nekünk, hiszen a második kötetben a jelen világba kalauzol el, ahol fel vannak tépve a könyvek.

A kötelező olvasmányok még mindig azok, amelyek jó pár évvel ezelőtt voltak, amikor én is általános iskolás voltam. Pedagóguskörökben arról beszélünk, hogy ezek közül is lehetnének kötelező olvasmányok.

Jaj, ne! Már a Gergő és az álomfogók könyvem sikere után is sokan azt jósolták, hogy, na, ebből bizony kötelező olvasmány lesz. Szépen kérem az illetékeseket, ha hallják, hogy eszükbe ne jusson kötelező olvasmánnyá tenni bármelyik könyvemet is, ugyanis abban a pillanatban, hogy ott van: „kötelező”, a gyerekek elkezdik szívből és intenzíven utálni ezeket a könyveket. Nem mindig van igazuk, bár sok kötelező olvasmány fölött eljárt az idő. Nem szeretném, ha ezek fölött a történetek fölött, amiket én kitalálok, eljárna az idő. Valószínűleg eljár majd, de ne gyorsítsuk azzal, hogy kötelező olvasmánnyá tesszük őket.

Örülök, hogy ezt elmondtad. De térjünk vissza a kötetre. Nagyon sok benne a latin kifejezés, és ez az előző könyveidhez képest nem megszokott.

Minden könyvemben, minden történetemben szeretek játszani: szeretek játszani a szavakkal, aki ismeri a Gergő-történeteket, tudja, hogy nagyon szeretek játszani a nevekkel, és ugyanúgy szeretek játszani azzal, hogy mi volna, ha... Ha például törökül beszélne az egyik szereplő. Ha a középkorba vezet a Jonatán-történet, ahol bizony a latin nyelv mindennapos volt, különösen a tudománnyal, könyvekkel, írással foglalkozók körében. Tehát elkerülhetetlen volt, hogy a latint ne használjam.

Remélem, a gyerekek is azt fogják tenni, amit én: kiírtam ezeket a kifejezéseket, nemcsak a jelentésüket. Nagyon tanulságosak. De van a történetben nagyon sok nyakatekert mondat. Egyet leírtam – nem olvasom fel. Szeretném tőled hallani.

Tőlem? Én nem tudom fejből! A nyakatekert mondat irodalmi káromkodás. Egyetlen csúnya szót nem mondunk benne, mégis nagyon ízesen és nyakatekerten

Böszörményi Gyula dedikál, mellette felesége, Cséplő Noémi

kifejezi indulatainkat. Volt egy nagyon kedves barátom, sajnos már eltávozott közülünk, Preyer Hugo, ő ha nagyon mérges lett, eleresztette magát. Egyszer mértük órával: három és fél percen keresztül tudott káromkodni úgy, hogy egyetlen csúnya szót nem mondott közben. De nemcsak a Jonatánban fordul ez elő, hanem a Gergő és az álomfogókban is több szereplő így fejezi ki az érzelmeit. Néhány nappal ezelőtt, a Vörösmarty téren, Budapesten egy kislány állt meg a dedikálóasztal előtt, és elkezdett a könyvből „káromkodni”, betanulta végig, fejből mondta. Nagy sikert aratott.

Gergő nemcsak Németországban, hanem Ausztriában és Svájcban is megjelent. Hogy fogadták ott a gyerekek?

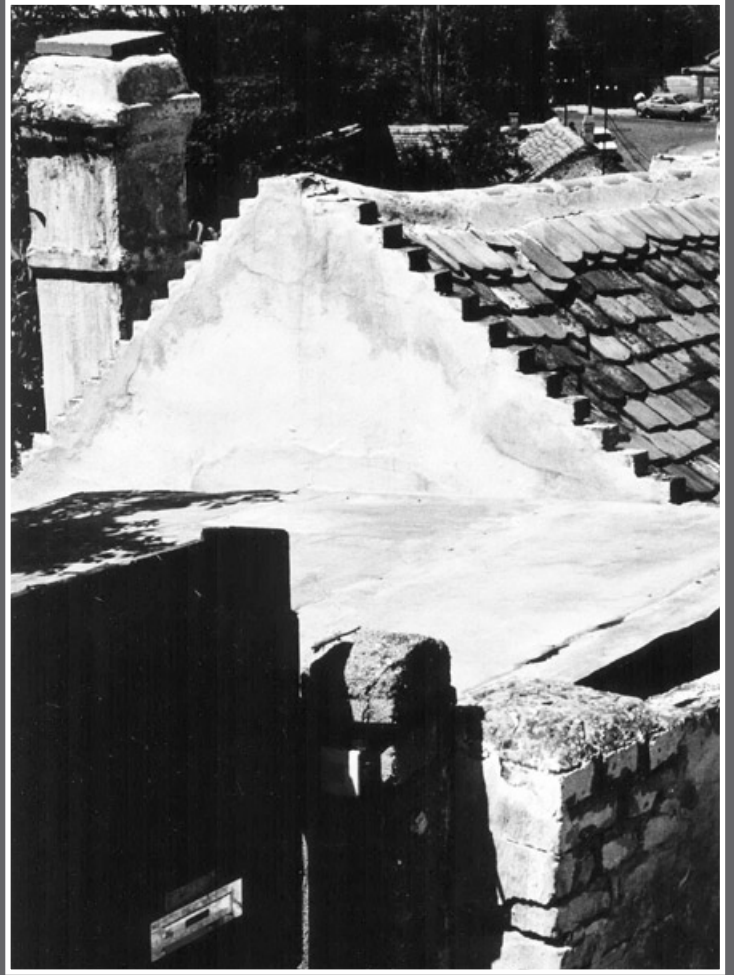
Volt szerencsém elutazni Frankfurtba, a Könyvvásárra, és ott találkoztam a német olvasókkal. Nagyon boldog voltam: 12-14 éves német lányokon ugyanazt a csillogást tapasztaltam, mint a magyar Gergő-rajongók szemében.

Lesz-e valamilyen könyvedből film?

Arról szó van, hogy a Jonatán első kötetét megfilmesítik. A mai gyerekeknek nagyon fontos a vizualitás. Nagyon sok mindent először a képernyőről látnak. Vannak nagyon jó filmek, de én könyvpárti vagyok: vagyis elsősorban a könyveket szeressék a gyerekek, meg az ifjúság is, meg a felnőttek is. Azt látom, hogy az a gyerek, aki nagyon képernyőfüggő és keveset olvas, annak sokkal szegényesebb a fantáziája, ugyanis a könyv olyan, mint egy edzőterem: remekül megmozgatja az agysejteket, átmozgatja a fantáziát. A film passzív műfaj: valakik zseniálisan megcsinálták, ha szerencsénk van, és ezt befogadjuk.

Mit mondanál még a hallgatóságnak?

Csak annyit, hogy szeretem Pécsen.

Tóth Károly fotóművész képei

A Mecsek oldalára épült Pécs városának talán lehangulatosabb színe a Tetye. Különösen szeretik ezt a városrészt a vizuális művészetet kedvelők, művelők. Ezek a házak, utcák, s talán az itt élő emberek őrizték meg legjobban a régmúlt idők hangulatait, talán itt érezhető legjobban az emberek igénye arra, hogy valamit megőrizzenek a múlt üzeneteiből.

Tóth Károly fotóművésznak nem véletlenül kedvenc témája a Tetye fényképezése. Szereti és ismeri ezeket az utcákat, az itt élő embereket. A fények különös játékait éli meg a fotóművész, az évszakok, a napszakok változásai-
ban. Az eredetileg is fekete-fehér fotók plasztikusan adják vissza a Tetye fényeinek csodáit. A tónusok és kontrasztok alkalmazása, a pompásan megkomponált látványok igazi vizuális csemege még a komponáláshoz nagyon értő művészek számára is. Tóth Károly a Mecseki Fotóklub egyetlen élő alapító tagja, ma már Budapesten él. Csak ritkán látogat el abba a városba, ahol több mint ötven évig élt. Álmaiban azonban sokszor „készít fényképeket” a Havi-hegy oldalára települt Tetye házairól, embereiről, az itt hagyott barátairól és a Hetedhéthatár alkotóiról, akik igazi barátai maradtak a mai napig.

TÁM LÁSZLÓ

Pécs, Tettye

Videcz Ferenc

Lesifotók – 1. rész

Videcz Ferenc

1. Jövendölés

Nagyapám hajdanán a szőlőtőkék között hajladozva így kommentálta az az évi első kakukkszót:

– Mária, megszólalt a kakukk. Figyeld, hány évet kapok még tőle!

Ómami, aki valamelyest hitt az efféle dolgokban, feszülten fülelt. A madár ismét hallatta hangját, de mindössze háromszor. Nagyanyám kétségbe esett:

– Jaj, Józsi, kellett neked már megint bolondoznod! Most megcsináltad a bajt!

– Hát... ez tényleg baj, mert Isten mentsen meg még harminc évtől!

– Hogyhogy harminc? A kakukk csak hármat szól!

– Persze, hogy hármat! – hunyorított rám hamiskásan nagyapó. – Merthogy a nullát nem tudja kakukkolni!

A harmadik tavaszon ópapa ágynak esett, s mire a szőlőben cirmosodni kezdtek kedvenc barackjai, elkísértük utolsó útjára. A kakukk olyankor már hallgat.

2. A kiválasztott

Nézem a műsort. Sasszemmel, egy mindenés vizsla kifinomult szimatával: hol sikerül lelepleznem a trükköt, a szemfényvesztést, a csúsztatást.

A tv tetejére kést és villát tettem. Kánál éppen nem volt kéznél. A médium jön-megy, tesz-vesz, át szellem ültében (álltában) koncentrálnak. Az ügyeletes sztár rutinosan, mesterkélt álmélkodás mögé rejtett fanyar mosollyal asszisztál. Ilyen gáziért? Naná!

A háttérben Uri hirtelen gellert kap a leendő utód bakijától, pedig már az is misztikus csoda, hogy valakinek egyszerre két balkeze legyen.

A Mester óvatlan szürreakciója következtében késem és villám aktivizálódik; a lényemből átörökített, elegáns mozdulatokkal jóízűen fogyasztani kezdik méregdrága plazmatévémet. Mire magamhoz térek, az asztalkát borító brüsszeli csipkét szalvétának használva már be is fejezték kulináris szeánszukat.

Felháborító! Kártérítést követelek! Tisztelt Bíróság...!!!

Istenem, néha de jól esik az ébredés! Az sem zavar, hogy alig múlt éjfél.

3. Etikalecke

Nemrég szem- és fültanúja voltam, amint két – az affért megelőzően csinos, mondhatni bájos, kultúrált kinézetű – tízes évei derekán járó „hölggy” hirtelen egybegyűlt, népes közönség előtt a szó szoros értelmében megtépte egymást. Az ok:

– Te rohadt ribanc, lenyúltad a pasimat!

– Tudod, mikor volt a tiéd, te agybajos liba!

Néhai osztályfőnököm intelme jutott eszembe, aki nekünk, akkor tizenhat éves „gimnazista uraknak” így fogalmazta meg az úriemberség egyik alapszabályát:

1. Ha megkaptad az áhított nőt, légy boldog és elégedett!

2. Ha legalább annyi örömet szereztél neki, mint magadnak, légy büszke!

3. Ha a kívülállók közül valaki megsejtett valamit, és kíváncsiskodik, légy néma, tégy úgy, mint aki nem érti, miről van szó! Az öröm megkeseredik, ha egy harmadik, netán negyedik személyt megbántunk, megalázzunk általa.

Napjainkra valóban elavultak az egykori ludovikás katonatanár, talpig úriember által frappánsan megfogalmazott parancsolatok? Sikerorientált világban élünk, de egyet és mást mégsem kellene azonnal dobra verni. S talán – mindannyiunk érdekében – nem ártana néhány szabályt női nyelvre is lefordítani.

4. Tanulópénz

Kocsijából kilépve a fiatalasszony megcsúszott egy alattomos jégbordán, s csak némi csápolást követően nyerte vissza egyensúlyát. A rend közelben posztoló öreinek feltűnt gyanús viselkedése, rögvést akcióba lendültek. Okmányainak rutinellenőrzését követően egyikük elővette az akkoriban alkalmazott, egyszer használható alkoholszondát:

– Volna szíves ebbe jó erősen belefűjni?

A célszemélyből kipukkadt a nevetés, alig tudta csillapítani.

A főtörzs fanyarul, de a szokatlan reagálásból is ittasságot sejtve kérdezte:

– Ennyire nevetségesnek tartja az eljárást?

– Nagyon... – nyögte csuklással küszködve a nő.

Amikor a szonda többszöri kísérlet után is szintelen maradt, a másik rendőr kissé barátságosabban kíváncsiskodott:

– Árulja el, min mulatott olyan jól!

– Soha nem fogyaszthattam alkoholt – törölgette nevetéstől kicsordult könnyeit az asszony. – Velem született, öröklődő alkohol-allergiám van, ami a legenyhébb esetben is súlyos légzési zavarokkal, csalánkiütéssel jár...

– És ezt miért nem mondta előbb! Most feleslegesen elhasználtunk egy szondát!

– Miért? Ha szólok, elhitte volna?

A rangosabb fejszóvalva dünnyögte: – Pedig már majdnem lefogadtam, hogy ebből komoly pénzbírság lesz...

– ... és mégis maga fizette meg a tanulópénzt. – mosolygott a korábbi gyanúsított.

– Ahogy a főnököt ismerjük, ez nem is pusztá feltételezés! – bólogatott elmenőben kissé lelombozódottan a két bajtárs.

5. Koleszterin

A társaság már túl volt a bőséges, sokfogásos névnapi vacsorán. A férfiak az ünnepelt ki tudja, hányadik borát ízlelgették. Négyük közül a legtestesebb nagyot sóhajtott:

– No, megint adtunk a koleszterinünknek!

– Koleszterin! – nyújtotta meg a szót kissé csúfondárosan a még legényes kinézetű házigazda. – De nagyon odavagyatok miatta! Hát vegyétek tudomásul, én előbbre látó vagyok: amit ti vizsgálatokra, gyógyszerekre költötök, abból én már elkészítettem a sírkövemet. Az alábbi vésettem rá: „Itt nyugszik Istenben megboldogult dr. S. Gy. Élt... (itt némi szünetet tartott)... 50 évet.” Alatta pedig a fentiekhez képest háromszoros betűmérettel ott áll: „DE AZT JÓL!”

A többiek harsányan nevettek a tréfán. Ismerték barátjukat: sosem betegeskedett, mindenben szerette a jót, de mindig tudott mértéket tartani. Egyesek száz esztendőre jósoltak neki.

A történetek óta több évtized telt el. Az egykori tréfacsináló már tizenöt éve használja lakhelyül az ominózus sírhelyet. Mindössze két évvel lépte át a maga által megjósolt határt. „Ecce Homo!”

L. Csépanyi Katalin

L. Csépanyi Katalin

– Az elmúlt években mintegy 25 ezren látogattak el mofettánkba. Nemcsak hazánkból, hanem külföldről is érkeztek ide gyógyulni vágyók – mondja Kiss Istvánné Jolika, a mátradereskei mofetta vezető ápolónője. – Jártak itt Németországból, Hollandiából, Szerbiából, Svájcban, Franciaországból, Bulgáriából, Olaszországból, Svédországból, Szlovákiából, Romániából, Oroszországból, Görögországból, Lengyelországból, Kanadából, az Amerikai Egyesült Államokból,

Kiss Istvánné Jolika vérnyomást mér a gázfürdő előtt

Japánból, Ausztráliából és voltak angolok is. Látványos javulás sok esetben volt. Az érbetegség következtében kialakult sebek begyógyultak, a betegek általános állapota nagymértékben javult, mind testileg és lelkileg. Élményszerűen ezt a nagy számban visszatérő betegek saját példájukkal tudják bizonyítani és elmondani.

Egy autoimmun betegséggel bajlódva találtam rá én is évekkal ezelőtt a mátradereskei szén-dioxid gázfürdőre, és lettem magam is visszatérő látogatója ennek a településnek – ahol megismerkedtem a kedves helybeli emberekkel, gyönyörű környezetben pihentem, és nem utolsósorban gyógyultam... A gyógyító gázzal már írtam a Hetedhétátar hasábjain (az interneten ezek az írások olvashatók, www.hetedhethatar.hu), most azoknak adom át a szót, akikkel ezen a nyáron talál-

koztam, együtt ültünk a „gödörben”, együtt bízunk abban, hogy a gáz segít. És mivel ez nem hókuszpókusz, hanem fizika, ezért általában a hatásosság nem kérdőjeleződik meg. Röviden annyit: a szén-dioxid gáz a bőrön keresztül bejut a szervezetbe és működésére serkenti, „bombázza” az ereket.

Balogh József (67 éves) és felesége, *Judit* a Vajdaságból, Bácsfeketehegyről érkezett Mátraderesckére.

– A férjem húga talált rá a mofettára az interneten – meséli Judit. – Ő Törökkanizsán él, szintén a Vajdaságban. Azonnal kinyomtatta a megtalált információt és elküldte nekünk. Mindketten érszükülettől szenvedünk, a férjem még cukros is. Tavaly voltunk itt először. Kemény, csúnya volt a lábam, most szép. A férjem korábban pék volt, egy darabig bírta az otthoni feladatokat is, de aztán a betegség miatt már nem. A mofetta után viszont újra traktorra ült, szánt, szőlőt permetez, vagyis mindent megtesz, amit kell. Ezért jöttünk vissza.

Kovács András (40 éves, Mezőtúr):

– Térd alatt levágták a bal lábam, Búrgörk miatt. Előtte volt több érműtétem, de mindig jött az elzáródás... A betegség tavaly augusztusban kezdődött, lábfájással, görcsrel. Idén május 27-én pedig amputálták a lábam. A debreceni kórházban egy betegtárs mondta, hogy jöjjenek el a mofettába. Most próbálom megelőzni azt, ami a bal lábammal történt... Családos ember vagyok, három gyermekem van. Meg kell maradnia a másik lábamnak, annak ellenére, hogy az is érszükületes.

Z. Elemér (85 éves, Zalaegerszeg):

– Öt éve a rádióban hallottam egy műsort, pont a főorvos beszélt a mofettáról. A lányom azonnal utánanézett az interneten. Azóta minden évben eljövök. Érszükület, érelmeszesedés miatt 1994-től értágító infúziókat kaptam Budapesten. Amióta idejárom, azóta nincs szükségem ezekre az infúziókra.

A helybeliek ingyen jöhetnek a mofettába, ugyanis a gázbevezetés költségét nem kérte vissza a falu lakossága, ezt az összeget is felhasználták az építkezéshez. *Kálmán Béla* és

A mofetta épülete

felesége, Berecz Klára a Dobó utcában lakik, pár percre a mofettától:

– Amióta beindult a mofetta, azóta járunk ide. A feleségem dereka teljesen merev volt. Az évi 15 kezeléssel elérte, hogy megszűnt a derékfájás! Én inkább megelőzőm a bajt, jövők, hogy javuljon a vérkeringésem. A helybeliek közül nem mindenki él ezzel a lehetőséggel, pedig megtehetné...

A mátradereskei vulkáni repedésen feltörő szén-dioxidot 1999-ben nyilvánította gyógygázzá az Egészségügyi Minisztérium. Évente több mint kétezer beteg érkezik a mofettába, évről évre kb. 20 százalékkal nőtt az új betegek száma. Idén még ennél is erőteljesebb a növekedés. *Dr. Gyetvai Gyula* ügyvezető igazgató, főorvos arról tájékoztat, hogy ismereteik szerint hogyan kerülnek ide a betegek:

Dr. Gyetvai Gyula a mofetta teraszán

– A gyógyuló beteg adja a legjobb információt a többi betegnek, az ide látogatók 43 százaléka más betegől értesült a mofettáról. Az ide jövők 47 százaléka az interneten talált ránk. A maradék 10 százalékot az ország különböző érsebészeti központjaiból küldik az orvos kollégák. Igyekszünk minél több szakmai fórumon is beszámolni a szén-dioxid gázfürdő hatásosságáról. Az OEP általi finanszírozás régóta napirenden van, reméljük, hogy rövid időn belül döntés születik erről.

Szén-dioxid gázfürdő

Antos Árpád

Barangolások Erdélyben – 90.

Ötödik utazás (15. rész)

Moldvai (bukovinai) kolostortemplomok

A közel másfélezer méteres magasságból sok hajtúkanyaros úton leereszkedve értünk a Kárpátokon túli Moldova északi területére, Bukovinába. A tájat körös-körül fenyves erdők borítják, hiszen még ezer méteren vagyunk. A hegyeket kanyargós, szűk völgyek szabdadják, az utak mentén kőgörgeteges patakok csobognak. A legelőkön tehéncsordák és birkanyájak legelésznek. Egy-egy kilátóponton megállva, a metszően tiszta levegőt élvezve gyönyörködtünk a festői tájban. E vidéken található a Keleti-Kárpátok hegyvilága és Bukovina dombokkal tarkított síksága.

Bukovina nemcsak hegyek és mezők közötti átmeneti táj. Évszázadokkal ezelőtt itt találkozott a bizánci kultúra a nyugat-európaival. A kettős hatású művészeti értékek jelentős része máig megmaradt a görögkeleti egyház XV-XVI. században épült kolostoraiban és templomaiban. Egykor több mint 200 monostor működött a völgyek mélyén, patakok partján.

A kőből, erős fallal körített kolostorok jelentős része ma is működik. Felújításukban az UNESCO nagy támogatást nyújtott. Többet közülük a Világörökség részének nyilvánították.

A kolostortemplomok építése a görögkeleti (ortodox) egyház előírása szerint történt. Szentélyeik a keleti, a főbejárat a nyugati oldalon található. Hármass felosztásúak: zárt előcsarnok (narthex) után az oszlopokkal tagolt hajó (naosz), majd ettől a szentképfallal (ikonosztázis) elválasztott oltár rész következik. Előfordul olyan építési mód is, melyben a zárt narthex előtt egy nyitott, fedett rész is van. Ez az exonarthex. A gótikus stílus e tájra 150-200 évvel később ért el Európa nyugati részéből. A XVI. században épült templomok hajóinak oldalfalait mérműves gótikus ablakok törlik át. Megvilágítják a bizánci hatású freskókat.

Voronet – a déli oldal bejárata gótikus ablakkal

Az uralkodó fejedelmeknek volt csak joguk templomaikhoz tornyot építtetni. A gazdag földesurak (a bojárok) csak torny nélküli templomokat emelthettek. A tornyok egyre magasabbra nőttek. A legidősebb, a voroneti még csak egyemeletes. „Apa-torny”-nak is nevezik. Moldovita templomának tornya kéteemeletes. Ő a „gyermek”. Sucevita templomához már három emelet magas torny készült. Ő az „unoka”. Moldova három fő ortodox temploma három generáció alatt épült.

Moldovita – a szentély és a torony

A művészettörténet azokat a kolostortemplomokat tartja jelentőseknek, melyeknek nemcsak belső, hanem külső falait is festményekkel borították. A falak minden négyzetméterét, főként vallási tárgyú kép díszíti. A külső falak festményeit a XVI. században mindössze kb. 60 év alatt készítették, 1530 és 1590 között. A képek tartalmi felosztása hármass: történelmi, teológiai és filozófiai témákat dolgoztak fel a kolostorok művészei. Természetes alapanyagokat használtak. A piros, a sárga és a zöld festéket agyagból vonták ki, a kéket azoritból. A freskók alapszíne jellemző a kolostorra. Például a moldovitai az arany-sárga, a voroneti a kék. A festők a hegyek közötti szélsőséges időjárás miatt évenként alig 3-4 hónapig dolgozhattak. Sajnos sok helyen ismeretlen maradt a világhírű művek alkotóinak neve.

A kutatók még ma is vitatják, hogy milyen indítástól festettek képeket a temp-

lomok külső falára, mely nem jellemző más tájakon. Az 1500-as évek előtt piros-, sárga- és zöldmázás cserepekkel borították a falakat. Egyes vélemények szerint ennek felváltására jött az ötlet, hogy az írni és olvasni nem tudó nép vallási tanítását segítő képeket ne csak a belső falakra, hanem a külsőkre is fessék fel. Ezzel jelentősen megnövelték azokat a falfelületeket, melyekre a Biblia tanításait festették. Van olyan vélemény is, mely azt állítja: a nyugati templomok külső falain elhelyezett szobrok mintájára kerültek ki a szabadba a festmények.

A képek témaválasztásában megfigyelhetők az ortodox egyház szabályai. Minden templomon azonos tartalmú jelenetsorok láthatók, más-más megfogalmazásban. Így például a szentély falán egymás alatti sorokban vértanúk és szentek menetelnek a közepén trónoló Krisztus felé.

Voronet – Az utolsó ítélet, részlet: a szentek menete

A szentélyfal teljes képén a Teremtést, a templom nyugati oldalán az Utolsó ítéletet ábrázolták az alkotók. A kezdetet és a véget. Görög betűkkel is jelezve: alfa és omega. Az oldalfalakon megtaláljuk a Szűz Máriát dicsőítő himnusz képsorát, Jézus családfáját, többnyire ószövetségi próféták és ókori tudósok között. Az azonos témák különbözőségét a festők eltérő tehetsége, a képek részleteinek kidolgozottsága jelenti.

Van azonban egy különlegesség is, mely egyedi a moldvai kolostorok között: ez az ún. voroneti kék, a festmények alapszíne. Máig megfejtetlen, hogy milyen anyagok összekeverésével hozták létre azt a bizonyos kék színt, mely azóta utánozhatatlan. (Vajon mit keverhettek az azorithoz?)

A művészek egyéniségüknek és származásuknak megfelelően több helyen az utolsó vacsora asztalára jellegzetes helyi ételeket festettek, vagy az utolsó ítélet jelenetsorában az angyalok kezébe harsona helyett havasi pásztorkürtöt adtak.

(A szerző felvételei)

Kamarás Klára

Kamarás Klára

Szorongás '57

Anti az udvari színben hasogatta a fát. Tulajdonképpen nem is volt erre szükség, hiszen már majdnem nyár volt, 57 nyara. A favágás csak ürügy volt, hogy ne kelljen a lakásban maradni. Nem akarta, hogy bárki észrevegye rajta, mennyire kétségbe van esve. Különösen a terhes feleségét próbálta kímélni, hiszen olyan felhőtlenül gondtalan... Hogyan mondhatná el neki, mennyire fél?

Délelőtt behívatta az igazgató. Szép alak az is!

– *Antal! Az éjjel megint kézzel írt feliratokat ragasztott valaki a házak falára. Ki fogjuk vizsgálni, kinek az írása. Mindenkitől írásmintát fogok küldeni a rendőrségre. Majd az írásszakértő megmondja, mi az igazság. Legjobb lenne, ha belépne a pártba, akkor kiesne a gyanúsítottak köréből. Gondolja meg! Most elmehet.*

Mit csináljak? Ha szót fogadok az öregnek, az isten se mossa le rólam, hogy én voltam a plakátragasztó. Azt mondanák, hogy azért lettem párttag, mert sok volt a fülem mögött. Életem végéig ezzel zsarolhatnának... Írásminta? Milyen írásszakértő van itt? Semmilyen! Arra fogják a plakátírást, akire akarják... Kell nekik valaki, aki elviszi a balhét! Én vagyok a legalkalmasabb áldozat, mert kezdettől gyanús vagyok nekik. Mikor ide kerültem, azonnal behívtak a rendőrségre, és azt mondták, hogy hetente jelentkezni kell, mert Belgrádban születtem. Hiába mondtam, hogy a minisztérium helyezett ide... hogy leszolgáltam a katonaidőmet, ... hogy jó voltam aknavető tisztnek!

– *Még hogy tiszt, hm... Tudja, mi maga? Maga a Tito láncos kutyájának a kölyke!* – ennyi volt a válasz. Pedig ez még 54-ben volt. Azóta mennyi minden történt az országban... Itt, ebben a faluban? Szinte semmi. Egy éjjel jött pár ember. Az elnököt keresték az utcai lakásban. Már rég elszellett. Míg ott elől dörömböltek, mi a sötétben leszaladtunk a kertbe és a meggyfa árnyékából néztük, mi történik. Majdnem hánytam az idegességtől, mert nem tudtam, hogy a kommunisták, vagy a forradalmárok jöttek értem... Lejöttek az épület végéig, és nálunk is zörögtek. Aztán elmentek. Ennyi. Sose tudtam meg, kik voltak, mit akartak.

Aztán a kijárási tilalom alatt... Csak egyszer botlottam az őrzőbe. Az is magánügy volt. Milike, a kolléganőm felvágta az ereit – csak egy kicsit. Kórházba se került, az orvos bekötötte a csuklóját, aztán készen volt. Ennek se volt köze a politikához, hanem mert otthagya a szeretője. Féltettük, hogy újra megteszi, és naponta meglátogattuk a feleségemmel. Vigasztaltuk, meg erősítettük, hogy ilyen hülye miatt, ne dobja el az életét. Vittünk egy üveg asztali fehéret, hogy ne mindig az övét igyuk... az háromnak nem sok. A nagy beszélgetésben kicsúsztunk az időből. Mondta is Milike, hogy ne induljunk, mert a kijárási tilalom elején biztos sűrűbb az ellenőrzés, egy-két órát várni kellene. Átültünk az ágyra, sorban, mint a verebek az ágon. Én középen. Mili meg csak mondta-mondta a bánatát. Potyogtak a könnyei, de az én Sárókám két perc múlva elaludt. Magam próbáltam vigasztalni szegény Milit. Hát Sári nem pont akkor nyitotta ki a szemét, mikor megcsókoltam azt a szerencsétlent! Mondom Sárinak:

– Csókold meg te is szegény, szegény Milikét! – erre ő:

– Csókolja az öregisten! – és már húzott is, hogy induljunk haza.

Miatta botlottunk az őrzőbe. Szerencsére ismerős rendőrök voltak és engedtek, de ki tudja, nem jelentettek-e mégis valamit! Most aztán azt is előkaphatják...

Elvisznek, ha akarnak, pedig nem csináltam semmit. Megszületik a gyerekem, és nem láthatom. Mire esetleg élve előkerülök, már 6-8 éves lesz, és meg se ismer! – ennél a gondolatnál Anti hatalmas erővel vágta a fejszét a fába. Nem hasadt el, hanem beleszorult. Felemelte a tuskóval együtt, majdnem a gerendáig ért... úgy csapott le. Széthasadt. Egy repülő szilánk az arcának csapódott. Alig egy centivel a szeme alatt.

– Jaj, még ez is! – dobta le ijedtében a fejszét. Beszaladt a házba.

– Csupa vér vagy! – szörnyülködött Sári. – Ezt nem lehet házilag rendbe tenni... Gyorsan az orvoshoz!

Az orvos majdnem szemben lakott. Éppen a motorját szerelte, de azonnal letette a szerszámait és a feleségéért kiáltott.

– Ezt össze kell varrni! – tuszkolta be Antit a lakásból nyíló kis rendelőbe. Gyors kézmosás után, felesége asszisztálása mellett pár öltéssel elintézte a hasadást. Szinte élvezettel dolgozott, eredetileg ugyanis sebésznek készült és mindig kapva-kapott az ilyen lehetőségen.

– Mit csináltál?

– Fát vágtam.

– Úgy kell! Minek vág fát egy aktakukac? Ki minek nem mestere, annak megölő gyilkosa... Nem tudad?

Még egy injekció Anti fenekébe, és már tuszkolta is kifelé a rendelőből, hogy másik hobbyját, a motorszerelést folytathassa.

– Ezzel nem veszek táppénzre, menj csak dolgozni holnap – szólta paciens után.

Másnap a hivatalban, a többiek illően körülcsodálták Anti szeme alatt a véraláfutást, meg a finom öltéseket, ...addig se kellett az iratokkal foglalkozni. Ekkor jött be a főnök titkárnője.

– Az igazgató elvtárs Parti Jenőt kéreti az irodába. Most, azonnal.

A megszólított kezében megremegett a papír.

– Igenis. Máris megyek – rebegette és a nagy igyekezetben feldöntött egy széket. Felemelte, gondosan az asztal mellé állította, hogy még egy kis időt nyerjen. Körbejáratta ijedt tekintetét a többiekben, aztán követte a titkárnőt.

– Mit csinálhatott, hogy így be van tojva? – kérdezte Évike, a gépíró. – Csak nem rúgják ki?

Senki nem válaszolt. Anti szeme és a varratok hirtelen elvesztették jelentőségüket. Mindenki úgy tett, mintha munkájába merülne. Hallgattak. Vagy tíz perc telt el így, a feszültséggel teli csendben. Ekkor újra megjelent Parti Jenő.

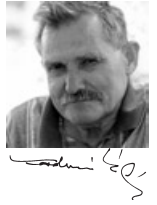
– Beléptettek a pártba – súgta elhaló hangon.

– Engem is – vont a vállát Évike – már tegnap. Hát aztán!

Antalnak, egyszerre megvilágosodott minden: *Talán nem is volt plakát... ez az egész csak humbug, hogy teljesíteni tudja az öreg a pártépítési feladatát... Én meg majdnem behaltam a rémületbe, ...de nem dőltem be! Nem dőltem be* – ujjongott magában és úgy látta, hogy újra süt a nap és kék az ég.

Kardhordó Kálmán

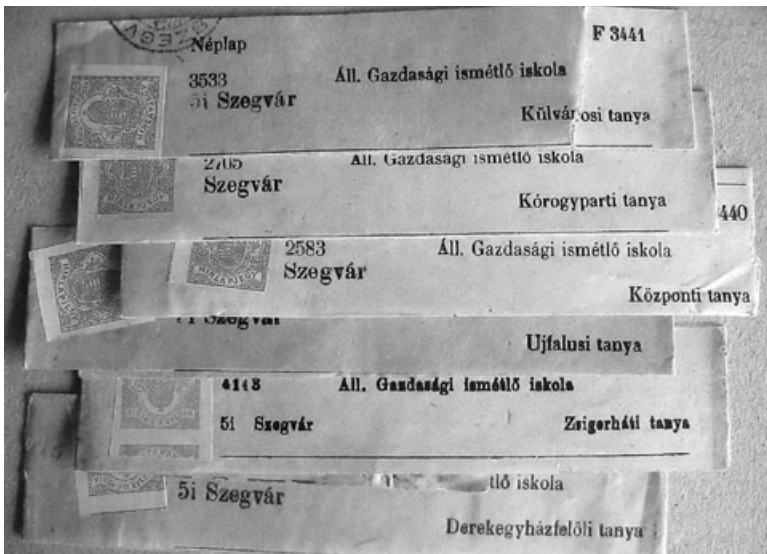
Bélyegvilág

Új forgalmi bélyegsorozat új témával, új megfogalmazásban, új tervezővel, régi törekvéssel: az ifjúság kedvét a bélyeggyűjtés felé is terelni. (Nehezebb a kedvet fönntartani, netán fokozni.) A Magyar Posta 2008. június 6-án indította útjára a hétköznapi élet egy-egy kiragadott eseményét az állatmesék figuráit idéző szereplőkkel FILAFALU elnevezésű bélyegsorozatát. (E bélyegek láttán az idősebbek emlékeztetébe önkénytelenül bekattan a magyar televízió hajdanvolt sok kedves mesehőse Mazsolától Mekk mesteren át dr. Bubó Bubóig.) A 12 címletűre tervezett, 6 ízben két-két címmel bővülő sorozat Deák Kázmér munkája, aki e bélyegekkel iratkozott fel a sok neves grafikusművészt felsorakoztató magyar bélyegtervezők közé.

Az ifjúsági bélyeggyűjtés fellendítését célzó újabb törekvés üdvözlendő, csakhat a 100-100 forintos címletek éppen nem a leggyakoribb postai küldemények bérmentesítésére valók, bár ami késik, nem múlik... Az eddig forgalomba került címletek az ősz folyamán egészülnek ki teljes sorozattá.

A FILAFALU ürügyén hadd essék szó a „vidéki” élet más filatéliai és postai vonatkozásáról, nevezetesen a hírlapterjesztés 100 évvel ezelőtti mikéntjéről. Mutatóul szolgáljon az 1893-ban indult NÉPLAP „a földművelő nép számára”. A magát gazdasági hetiújságként jelölő lap gazdasági, gazdasági ismeretek nyújtásán túl – közülük sok napjainkban sem elavult – időszerű bel- és külpolitikai híreket, eseményeket, egészségügyi írásokat, gyermekeknek, de felnőtteknek is szóló szépirodalmat is adott a hirdetések, szerkesztői zenetek meg egyéb „szenzációs” hír mellett.

Az A/4-es méretű 16 oldalas, magyar, német, tót, román, szerb, rutén nyelven vasárnaponta megjelenő hetilapot központi postahivatalokból juttatták a tanyára vasárnap (!). (Öröknaptár segítségével ellenőrizhető a postabélyegző kelte alapján.) A félbehajtott újságot ún. címszalag fogta körül. A kézbesítési díj lerovásául szolgáló 2 filléres Hírlapbélyeg e címszalagra került, esetenként részben az újságra, a kézbesítő postahivatal hely-, keletbélyegzésével. (Előfordult, hogy a bélyegzés a címszalag lapon túli részére vagy magára az újságra került, esetleg le is maradt.) A címszalagot mint érdektelen papírcsíkot eldobták, a hírlapbélyeget vagy levágták vagy nem. Kevés maradt a ma már kortörténeti, postatörténeti dokumentumnak is számító címszalagokból. Értékük sokszorosra a felhasználatlan vagy pecsételt leáztatott bélyegekének. (Példaként a Csongrád megyei Szegvár postahivatalától a környező tanyákra, iskoláknak küldött dokumentumok képét közöljük.)

1922-től a Hírlapbélyegek megszűntek hazánkban, szerepüket a forgalomban lévő postabélyegek vették át. Napjainkban túlnyomórészt előfizetői jegyzék alapján kézbesítenek s csak nagyritkán bújtanak címszalagba folyóiratot is alig. (E címszalagok közelebb állnak a csomagoláshoz, mint a hagyományos alakú címszalagokhoz.)

Az 1900-as évek elején 2 fillér postadíj napjainkra a nyomtatványok bérmentesítésének mindenkori díjává alakult; érdeemes azonban nem levágni, leáztatni a bélyeget a címszalagról – vagy közvetlenül az újságra ragasztott részről –, hanem egészében eltenni gyűjteményünkbe.

GALÉRIA
B L

Bútorok restaurálása

Tel.: 20/387-8837
FELSŐÖRS

Garázson kívül tárolónak, felvonulási épületnek, horgász háznak is használható

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsent a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,
Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Mádai Piroska

mostanra

halkan simítja a szél a hajam
miért vagy szomorú kérdezi anyám
pedig csak néztem ahogy a szirmok
a fűvön szerelmeskedtek a fényben
felszállt a köd
minden táncot neked adtam
elfáradtam és nem fáj semmim
elmúlt a remegés
itt bent még pattog a tűz a kályhában
a csendem elringat
átrendezem a konyhában a fűszereket
szárad a plafonon a vakolat
tisztaságillat
kiittad a poharam
kiittam a poharad
lecsókoztam az utolsó cseppet is
nem kell több
menj más már vár

Mohácsi fiatalok kiállítása

A mohácsi Kossuth Filmszínház kisgalériájában tartották Bán Kitti és Metzinger Eszter művészeti szakközépiskolás növendékek kiállítását. A megnyitó beszédet Rónaky Edit mondta.

Bán Kitti rajza

Metzinger Eszter rajza

Fiatalok oldala

Patak Sándor

Elátkozott jel

Magába zár
a testem bőrtöne
mint rab madár
szárnyánál megkötve
várom a fényt
mely enyhít kínomon
a vak reményt
csendesen ápolom

Száz háború
hegei arcomon
kátrányszagú
falakra karcolom
az őszi vágy
elátkozott nevét
a szabadság
nyolc mély betűjelét

Prim Péter

Tanyavidék

Mezítláb lépkedek a kövér fűben, talpamat cirógatják a fűszálak.

Olyan lágy mintha egy zöld krémben sétálnék, közben a szellő a virágok illatát hozza halkan felém. Hanyatt dőlök a domboldalon, nézem, ahogy a báránnyelűk legelnek az égi tengeren.

Lassan a nyugalom folyója áramlik szét bennem, minden porcikámat megtöltve. A szellő most máshonnan, és másképp szól, friss és fürgé, de már nem illatozik. A fák jobbról balra ringanak, a szél úgy dédelgeti őket, ahogy a dajka altatja a csecsemőt. A patak partján szitakötők járnak színes táncukat, néha megpihelve egy vastag nádszálon. A levelibékák halk kuruttyolással adnak jelt, ők is itt vannak. Feltápaszkodok és elindulok egy kis házikó felé túl a dombtetőn. Elbűvölő látványt nyújt a tanya, melyen az éltető szántóföld vett körül, amin aranyló kalászosokban lengett a búza. A piros cserepek és a kissé kopott fehér vakolat idilli külsővel ruházta fel a házat, melyben egy anyóka élt. Mint a mesékben. Egyedül lakott, csak a lurkó kutya játszott a porban, és az udvaron tyúkjai kapirgáltak. És boldog, volt, eljárt a piacra, tyúkjai tojását árulta és a kertben termő zöldségeket. Nem vágyott többre, elég volt ebédre a zöldségleves, rántott csirkecomb vagy bármilyen, ami megtermett a veteményesben.

Nem akart meggazdagodni, nem akart nagyobb házat, nem akart semmi többet, csak boldogan élni. Most is őt látogatom. Minden héten egyszer eljövök hozzá ebédre. Istenien főz. De most befejezem a történetet, és a paphoz fordulok, elkísértem, hogy feladja az utolsó kenetet.

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
írásait a következő címen:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@t-online.hu

John Keats gondolata		Illatos fűszer-növény	▼	▼	Átellenben	Kutyus	▼	▼	Régiesen maga	3	▼	A szobába	Kicsinyítő	4	▼	Mértani kifejezés
					Fejtetlenül	Az oldalánál			Ijedezve	Páratlan		képző	Lóerő			
		1														
		Művészeti ág Tollat használ					Idegen tagadás Anya keverve					Költői felhő Kevért koala				
	2	Ismeret kezdete Szájszél			Pétevár tava Belül vékony							Páratlanul neked	Páros meló Hírek hangzó			Kén vj. Pereme
Rövid csövű puská Buksi								Sejt valamit								Félszeg
			Lemázol					Csörgő-óra								Végnélk. szeg Helyhat. rag
Lantán vj. Árviták			Várpalota része Legvégül					Katód társa Csendes lóhad					Fejletlen veréb Kórházi osztály			
				Csendes nóta Eszme			50 Él valahol	Rangjelző Rendezőiroda v.				Belgium autójele Liezon		Kevert bál Meggyőződés		
		Te franciául Zavarosan lágy			Elcipel Rövid alkalmazott							Lóbetegség Falusi nagynéni			Test belső Fénycsóva	
Személyed Sokszorosító ü.						Védőhormon Áruba bocsátom										Amper
			Benedek ... meseíró					Hajlik						Tyé 50		Japán aj. Lefut
Szükséges Belső szervünk			... Miklós Mikszáth-alak Meggfontol					Mali hangzó Nagyobb terület	Iszkol Nagyobb terület					Helyhat. szó Páratlan énreám		
Egyenlő argóban Határrag				Fél parlag	Fejletlen lakatlan Szép... Vörösmarty									Lét		
		Idegen gyors Beszúrás, beilleszt.						Hiénák hangzó Kötőszócska				Német aj. Megálljunk csak		Lónév Csendben lel		
Ifjú kinézetű Tengeri halfaj								Horgonyban van Erdélyi népcso.				Főzőedény Lengyel határf.				
			Hegytető Görög-török tenger					Szikrákelt Zűrzavar						Műsorban szereplő	Üres has	
Légáramlat Apró vasáru				Nitrogén vj. Orosz folyó		„Zs” Fafúvós hangszer				Fejletlen kód			Félfa Kipling kigyója		Mghg-pár	
			Baranyai település							Pult belső	Földműv. eszköz Vonatjelzője			Páratlan nagy Indulatszó		Alfa Diszünepély
Idegen három Becézett Katalin			Öltöző a strandon Nagylelkűség						Szökdecselő Nehézfém							
					Semmi Térelem			Cakó Becézett Mária					50 Vasabroncs		Fél giga Hiányos pófon	
		Idegen tagadás	Kérdőszócska Fejletlen jog	Tolat Végtelenül vak						Kerek betű Félig arra		Konyhakerti növényt				
Maga Bizonytalanul							1 Többszél	Szágószerv 50				Beteggondozó				
												Épület fontos eleme				

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés nyereménye: az 501 kihagyhatatlan látnivaló a világ minden tájáról c. könyv. Beküldendő John Keats gondolata október 10-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A júliusi számunk rejtvényének megfejtése:

„Némely embert jobb szerettem nyílt ellenségnek, mint kétes barátoknak.” (Kossuth Lajos gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Horváth Csaba (7624 Pécs, Ifjúság útja) olvasónk nyerte meg az 1000 gyógynövény című könyvet.

Woody Allen gondolata		Az élet rejteke	Scarlett... Elfújta a szél főhős Néma zár	Óír ro- vásírás Zömmel anilin	Csendes Gyód Jobbá váló	Izom- kötő Dehogy	Megáll- junk csak Lap része	Kortyol Gramm	Vég nélkül intézné
		1							
		Spanyol város Feltéve					Csoko- ládé jelzője	Állatlak Tartalék anyag	Végtelen Étna
Egész	2	Kórház jele	3	Vers- csengő Patinásán díszes	Vasi település Francia aj.	500 Emelk. hangne- mű mű	Faáru Duplán babafe- nyegetés		
		Nem is evvel Névelő			Edzőtermi sport- eszköz			Zsé Tribün	
		Páros hívek Kérdő- szócska		Tízszer száz	Ismételt tagadás	50 Egyetemi vezető	4		
Ír terror- szervezet Indulat- szócska		Papír- pénzünk Valamit követően			Szolm. hang Láng	Páros csat Csendes sár	Hűvös érezelmű	Elektron Félig erre	Kén Kőlap belső
Félig buta Ismeri a jövőt		Fejtelten jós							
		Szemé- lyed Egyik megyénk		Részben működik Dőf		Vajon meghát- rál? Mega r.			
Ez a kantár Kevert alj						Frida belül Lombos növény		Isme Fontos égitest	
		Római pénzecs- ke 4		Zorro Skála- hang	Nitrogén Ón	Farád Kézpénz	Szám- sorsjáték Végtelen láz		500 Azonos mshg-k
			Fontos tá- panyag Kötő- szócska		Oka parti város Amper			Szolm. hang Dehogy	
Elektro- mos levél						Földet forgat		Két db	

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk egyéves előfizetését sorsoljuk ki.
Beküldendő Woody Allen gondolata október 10-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapon
vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu).

A júliusi számunk rejtvényének megfejtése:
„A földnek határai vannak, de az emberi butaság határtalan.” (Gustave Flaubert gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk egyéves előfizetését
Sebestyén Ferencné (3100 Salgótarján, Fáy u.) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 238.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képben a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymá-
solja, és nem rest **október 10-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614
Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

*A mesterről a víz csorog
Miközben magában viczorog:
Merre bujkál az a hitvány
Semmirekellő tanítvány.*

A júliusi számunk varázsképén a *másik állatot* megtalálók közül
SOMOGYI PÁL (1077 Budapest, Wesselényi u.)
olvasónk nyerte az **50 szelet csokoládét**.

Törtély Zsuzsa

A pécsi Europa Cantatra emlékeztünk

Húsz évvel ezelőtt Pécs városa rendezte meg az európai kórusmuzsika legrangosabb seregszemléjét, a X. Europa Cantatot. A korabeli sajtó a következőket írta: „Európa énekelt Pécsen tíz napon át... Megtörtént végre, s éppen Pécsen, a kórusének egyik nagy múltú fellegvárában...” Erre az eseményre emlékeztünk idén július 28-án a pécsi Sétatéren. Tasnádi Péter polgármester gondolata volt az idei szabadtéri koncert megtartása. A megemlékezés nagyszerűségét fokozta az a tény is, hogy több kórusunk ezekben a napokban rangos külföldi dalosversenyekről sikeres eredményekkel tért haza. A jubileumi szabadtéri hangversenyen szép számmal megjelentek az egykori szervezők, közreműködők, és azok a pécsiek is, akik a kórusmuzsika lelkes támogatói, élvezői.

Elsőként az egy éve alakult Pécsi Városközponti Iskolák Kamarakórusa lépett a közönség elé Kunváriné Okos Ilona karnagy vezetésével, aki egyben a mostani rendezvény „motorja” is volt. Műsorukban reneszánsz madrigálokat énekeltek a reneszánsz évre tekintettel. Ezt követően Pitti Zoltán, Pécs város akkori tanácselnöke emlékezett az 1988-as Europa Cantat szervezésére, hangulatára. Az idei Grazi Kórusolimpiáról bajnokként hazatért Pécsi Pannon Volán Zrt. Bartók Béla Férfikara folytatta a koncertet Lakner Tamás Liszt-díjas karnagy irányításával. Egyebek között Kodály és Bárdos műveket adtak elő. Ezután Tasnádi Péter polgármester méltatta a húsz éve történt nagyszabású rendezvényt, és egyben megajándékozta az idei esztendő sikeres együtteseit, így a Komlói Pedagógus Kamarakórust és dr. Szabó Szabolcs karnagyot, akik néhány nappal korábban érkeztek haza a Goriziai Nemzetközi Kórusversenyéről, ahol az ún. Cecilia Seghizzi kategóriában négy különdíjat kaptak. A sétatéri koncerten e művekből énekeltek ízelítőt.

A műsor folytatásaként Tillai Aurél Liszt-díjas karnagy emlékeit hallgatták a pécsiek. Elmondta, hogy huszonegy európai ország

Az összkar a Sétatéren (Fotó: Kiss Zsolt)

háromezer dalosa töltötte be hangjával akkoriban a pécsi tereket, utcákat a megszépült belvárosban. Szakmai műhelyek, koncertek, előadások tették a kórusmuzsika fővárosává akkor Pécsen. A Pécsi Kamarakórus, amely 1988-ban oroszlanrészt vállalt mind a szakmai oldalon, mind pedig a szervezés tekintetében, ma is töretlenül működik.

A Pécsi Kamarakórus is első díjjal tért haza Gratzból Tillai Aurél karnagy vezetésével. Az emlékező koncert műsorát az ő fellépésük zárta. Előadásukban felidéztek a X. Európa Cantaton elhangzott művek egyikét-másikát. Így Kodály, Rossini, Bárdos műveknek tapsolhatott a nagyszámú közönség. A nagysikerű hangverseny végén összkari számok csendültek föl, amelyhez a közönséget is „bekapcsolták” a szervezők.

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2008. év ..... hónaptól

12 számot
1500 forint előfizetési áron

Név: .....

Település: ..... Irányítószám: .....

Utca, házzszám: ..... Postafiók: .....

Tel./fax: .....

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés: .....

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

e.graphic stúdió

- **Egyedi könyvek**
teljes kivitelezése
akár 50-100 példányban is
- **Hetilapok, periodikák**
tördelése és komplett
nyomdai kivitelezése
- **Színes plakátok készítése**
30×60 cm méretig
- **Színes és fekete-fehér**
fénymásolás és nyomtatás

Nyitva:

Hétköznap 08.00-19.00

7624 Pécs, Hungária u. 14.

Tel./fax: 72/227-350

info@edenscript.hu

Szarvas István

Szolcsányi János professzor kitüntetése

Augusztus 20-án a parlament kupolacsarnokában Sólyom László köztársasági elnök három főnek a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje csillaggal, 19 főnek pedig az érdemrend középkeresztje kitüntetést nyújtotta át a miniszterelnök és a házelnök jelenlétében. Mindkét kitüntetést 1-1 fő később veszi át. A parlamenti átadásra való meghívás különleges kiválasztás alapján történt; az egész ceremónia húsz percig tartott.

A díjazottak részére rendezett, a Vadászteremben tartott fogadáson **Szolcsányi János**, a pécsi Akadémiai Bizottság elnöke, aki a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje kitüntetést kapta, készséggel válaszolt a Hetedhétár kérdéseire. A 70 éves, nemzetközi hírű farmakológus már tizenhárom éve az MTA levelező, hat éve pedig rendes tagja, munkásságát néhány éve Széchenyi-díjjal ismerték el. 2008-ban Kórházi Gyógyszerészeti Emlékérem kitüntetést kapott.

Professzor Úr! Amikor a parlamentben díjakat adnak át, egész biztos, hogy szerepel benne valaki Pécsről. Mit gondol, miért van ez így?

Bizonyára a jó iskoláinak köszönhető, de nemcsak díjak tekintetében mondhatjuk ezt, hanem a közjogi méltóságok és miniszterek közül sokan tanultak Pécsen.

Őn Pécsen élő tudós. Mondjon nekem valami biztatót: az Európai Kulturális Főváros témakörben többnyire negatív hírek érkeznek!

Ez igaz, hogy negatív hírek vannak. Nemrég beszéltem Mészáros úrral, aki ennek egyik legfontosabb vezetője, s aki megnyugtató, hogy jövőre minden rendben lesz. Én bizakodó vagyok: ahogy az úszók hajráznak, mi is ezt fogjuk tenni, és az utolsó pillanatban minden a helyére kerül.

Bár a pécsi egyetemek jók, a többi magyar egyetemhez hasonlóan a világ-rangsorban nagyon hátul szerepelnek. Mi erről az Ön véleménye?

Ezeket a rangsorokat én óvatosan kezelném. A legjobb helyen a magyar egyetemek közül a szegedi egyetem áll

egy sanghaji rangsor szerint, mert itt tanított a Nobel-díjas Szent-Györgyi Albert. Azok az egyetemek vannak elől, ahol Nobel-díjasok tanítanak.

Dr. Szolcsányi János akadémikus

Mi a legfontosabb terve, mint a Pécsi Akadémiai Bizottság elnökének?

Szeretném, ha a regionális akadémiai központok a jövőben az eddiginél is fontosabb szerepet töltenének be a régió tudományos tevékenységének összehangolásában.

Professzor Úr! Az ön munkássága azonban nemcsak az akadémián elismert, hanem a pécsi egyetemen folytatott, a fájdalomcsillapításban régóta várt áttörést ígérő, négy és fél évtizedes gyógyszerkutatás miatt is, amely hozzájárult magas kitüntetéséhez. Beszélne erről?

Örömmel. Ha napjainkban a beteg a patikában fájdalomcsillapítót kér, a legújabb készítmények között is csak olyanokat talál, amelyek ugyanazon molekulák útján hatnak a szervezetben, mint tették azt a XIX. században felírt orvosságok. A mai napig adós a tudomány, és persze a gyógyszergyártás is olyan fájdalom-, illetve gyulladáscsökkentő szerekkel, amelyek szelektív módon, éppen a fájdalomérző idegvégződéseken keresztül, azaz egészen új hatásmechanizmus segítségével képesek enyhíteni, illetve megszüntetni a kínokat.

Most azonban úgy tűnik: nincs mese a megoldás. A kulcs nem más, mint a paprikában található *kapszaicin* nevű vegyület. Kutatását sok évtizede a neves szegedi tanszékvezető, Jancsó Miklós professzor kezdte. Az eddigi kísérletek már bebizonyították, hogy a kapszaicinre érzékeny érző idegvégződések csoportja nemcsak ingerfelvételre alkalmas, hanem neuropeptidok felszabadulása révén válasz kiváltására is. Azaz: kettős funkciójú rendszerként működik. Ez pedig ellentmond az eddig ismert, klasszikus idegszabályozási koncepciónak. Mi voltunk az elsők, akiknek sikerült kimutatnunk, hogy ilyen érző idegvégződésű csoport van például a légutakban és a bélrendszerben.

Ezután, véletlen felfedezés alapján azt is kimutattuk, hogy ezekből az idegvégződések közül felszabaduló szomatosztatin a keringésbe jutva testszerte gyulladásgátló és fájdalomcsillapító hatást vált ki. Az érzőideg-végződés ilyen hormontermelő „szenzokrin” funkcióját korábban senki sem tételezte fel. Ebben az időben tudomásunkra jutott, hogy a pesti egyetemen, Kéri György és „csapata” talált olyan szomatosztatin analógot, amelynek nincs endokrin hatása. Nos ezt az anyagot beadtuk és kitűnően hatott. A felfedezést aztán szabadalmaztattuk és eredményeinket tudományos publikációk formájában közzétettük a nemzetközi lapokban is.

Mikorra várható gyógyszer a kutatási eredményekből?

A folyamat itthon felgyorsult. De még nem lehet pontosan megmondani, mikor juthatnak hozzá a betegek a fájdalomcsillapítóhoz, illetve gyulladásgátlóhoz, amelyen mi is dolgozunk. Annyi azonban máris bizonyos, hogy ilyen szerre feltétlenül és persze mielőbb szüksége van a gyógyászatnak.

Lapunk ez évi áprilisi számában (XII. évfolyam 4. szám) a 70 éves akadémikust Rónaky Edit köszöntötte *Mi, '38-asok* című írásával. A köszöntő az interneten is olvasható (www.hetedhethatar.hu).

Szigetvári-Szattinger Krisztián

A Józsa Gergely Néptánc Egyesület turnéja

Franciaországban és Spanyolországban, július 17–27.

Az idén 50 esztendő, illetve újjászületése 10. születésnapját ünneplő kozármislenyi Józsa Gergely Néptánc Egyesület számos külföldi vendégszereplése után ezúttal két újabb országot is „meghódított”.

A dél-franciaországi Limousin tartományban, Périgord területén rendezik meg évről évre azt a fesztivált, amely falvak összefogásával jön létre. Minden nap más a helyszín, a 400-500 lelkes falvak mindegyike részese egy-egy nemzetközi fellépő programjában. A táj gyönyörű, az emberek kedvesek, a brignac-i fellépés

A brignac-i festőművész

remekül sikerül 250 néző előtt. Egy helyi festőművész két órás lendületes munkával megfesti az egész mozgalmas koreográfiát, majd indulás előtt a csoportnak ajándékozza a vásznat!

A tánckar és a zenészek elszállásolása családoknál történik, mindenki eltérő élményekkel gazdagodik. Majd újraegyesül a csapat és irány Spanyolország. A határ előtt még gyors mártózás a 19 fokos óceánban, majd estére Aragónia fővárosába, Zaragozába érkezünk. A tánckar híres spontán fellépéseiről, táncra perdülnek benzinkútnál, Zaragoza főterén és a lakóhelyünkön, El Frasno nevű falucskában is egyórás programot adnak a helyiek láthatóan nagy öröme. A második hivatalos fellépésre Mediana

de Aragónban, egy fülledt sportcsarnokban kerül sor, de mivel odakint szakad az eső, a helyszín szerencsésnek mondható. A közönség itt is lelkes, a falu negyede jelen van (kb. 140 fő). Zaragoza szépségei és az aragóniai táj megcsodálása után utolsó állomásunk a csodás fekvésű Baszkföld.

A főváros, San Sebastian strandja után egy közeli, 12 ezres lélekszámú faluban, Ordiziában megérkezünk turnénk legrangosabb és legjobban megszervezett fesztiváljára. A táncsoport kb. 700 ember előtt mutatja be tudását és szépséges népviseleteit. A siker természetesen ezúttal sem marad el.

A kultúra bizonyos része nem szállítható. Ilyen például az építészet. A kultúra más része szállítható. Ilyen pl. a néptánc. Én magam is közelebb kerültem ezekben a Franciaországban és Spanyolországban töltött napokban a néptánchoz, mint eddig bármikor. Még egyszer köszönet ezért a Józsa Gergely Néptánc Egyesületnek és vezetőjének Baumholzer Angélnak.

A táncsoport Ordiziában

Mediana de Aragón

A táncsoport Ordiziában

Czupy György

Emlékek a régi Sellyéről – 11.

Jelentés iskoláról, tanulókról, szülőkről, lakosságról – 1941.

Czupy György

Az ifjak 21 éves korukig leventébe járnak, melynek hasznát a szülők, a munkaadók egyaránt elismerik. Leventeotthon, levente felszerelés nincs. 1940-től vasárnapok helyett szerdán van leventefoglalkozás: a téli foglalkozásokat a református iskolában vagy a községháza tanácskozóterében tartják. A fiatalok templomba csak szórványosan járnak. Eddig 7 gazdaifjú végzett a szentlőrinci téli mezőgazdasági iskolában.

A 12 éven felüli lányok és fiúk a téli hónapokban bibliaórát tartanak, utána szórakoztató jellegű játékokat játszanak együtt, s vasárnap délutánonként is. Van otthonuk, amit az iskola egykori tanítójának lánya, Fejes Mária 1000 pengős adományán kívül a közmunkák hozzájárulásával építtetett az iskolaterem és az egyház mellé 1937-ben. Az otthon fenntartására évente egy-két alkalommal műkedvelő előadásokat tartanak.

Működik a faluban Katolikus Legényegylet (KALOT), a fiúk, a lányok részére a Napsugár Leányegyesület. Nincs felekezeti bétkéltenség: gyakran együtt szerepelnek a katolikus és a református fiatalok. A tanítókat, lelkészeket a társas élet különböző fórumai hozzák össze. Dalárda, dalkör nem működik a községben. Az 1920–1930-as években a református, 1930–1935 között a katoli-

kus tanító vezetésével működött dalárda és vegyeskar. Azonban a tanítók sokirányú elfoglaltsága, a gyakori tanítóváltás a katolikus iskolánál gátolta ezt a munkát.

A felnőtt lakosság társas élete Olvasókörben, Olvasóegyletben, Iparosok és Kereskedők Körében, Selye és Környéke Ipartestületben folyik, mely tág teret biztosít az önművelődésre, főleg az esti órákban: gazdag könyvtára van az Iparosok és Kereskedők Körének. Az összejöveteleken olvasnak, politizálnak. Italmérési engedélye csak a Polgári Egyletnek van. Filmszínház 1939 óta működik a községi leventeegyesület tulajdonában, melynek létrehozásában a volt körjegyző, a ref. iskola igazgatója buzgólkodtak, amit díjazatlanul vezettek hat évig.

Az ormánsági viseletet csak egy-két család őrzi. A lányok divatosan öltöznek.

Az analfabéták 1-2 százalékot képviselnek az idősebb nemzedék között. Az új épületeken népművészeti jelleg már nem található. A régi házak utcára nézve hosszanti fekvésűek, utcára néző ablakokkal, végig nyitott udvari folyosóval. Selye vásározó hely, melynek következtében kifejlődött a piacozás, vásárolás, a kalmárszellem.

Az ipari, a kereskedelmi fejlődésben némi visszaesés következett be, a horvát piacok elvesztésével. Csupán a rőfös, a divatáru üzletek fejlődtek, szaporodtak, a kereskedelem fele zsidó családok kezén van.

(folytatjuk)

Jéki László

LHC – a nagy hadron ütköztető a genfi CERN-ben (1. rész)

Jéki László

Már csak néhány hét van hátra és megkezdődnek a fizikai kísérletek a világ vadonatúj, legnagyobb részecskegyorsítójánál a genfi részecskefizikai kutatóközpontban, a CERN-ben. Az LHC – Large Hadron Collider – *nagy hadron ütköztető* neve először is a berendezés *nagy* méretére utal: a gyorsítót magába fogadó földalatti alagút kerülete 27 kilométer. A *hadron* szó a részecskék egy családját jelöli, a gyorsítandó részecskék, a protonok ebbe a családba tartoznak. A hadronok még kisebb egységekből, kvarkokból állnak. Az *ütköztető* a gyorsító típusára utal: két részecskenyaláb kering körpályán egymással szemben, ellentétes irányban, majd a gyorsító négy pontján összeütköznek, ezeken a pontokon zajlanak a tanulmányozandó részecskeátalakulások. A részecskegyorsítók, a mellettük végzett kísérletek évtizedek óta az adott kor műszaki csúcsmegoldásait igényelték, sokszor a fizikusok igényei kényszerítették ki megoldásokat.

Mindkét nyalábban 7 TeV (teraelektronvolt) energiára tesznek szert a protonok, a két nyaláb ütközésénél tehát 14 TeV energia áll rendelkezésre. Ekkora energiájú folyamatokat még sohasem figyeltek meg laboratóriumban. Ha összeütjük a tenyerünket, akkor az „ütközés” energiája nagyobb lesz, mint az LHC-ban a protonoké, de messze nem olyan koncentrált. A részecskegyorsítóban elért új csúcsergia a hétköznapi életben jelentéktelen. Körülbelül 1 teraelektronvolt mozgási energiája van például egy repülő szunyognak. Az LHC-ban azonban ez az energia szunyognál billiószor (milliószor millió) kisebb térfogatban koncentrálódik. Ha nem egyetlen protonnal számolunk, hanem a két teljes nyalábbal, akkor már hétköznapi méretekben is impozáns ütközési energiához jutunk. A maximális energiával ütköző nyalábokhoz hasonló energiát képvisel egy 400 tonnás, 200 km/órás sebességgel mozgó vonat. Ugyanekkora energia elegendő lenne fél tonna réz megolvasztásához.

A gyorsítóban elérhető legnagyobb energiát a körülmények szabják meg. Az LHC egy korábbi gyorsító, a nagy-elektron-pozitron ütköztető (LEP) alagútjában épült meg, miután a LEP-et 2000-ben leszerelték. Az alagút mérete, a részecskéket körpályára kényszerítő mágnesek erőssége, a részecskéket gyorsító rádiófrekvenciás berendezések méretezése szabja meg az elérhető legnagyobb energiát. Az LHC átlagosan 100 méter mélyen van a felszín alatt.

A CERN már fél évszázadosnál is hosszabb történelme során egyre nagyobb energiájú részecskegyorsítókat építettek, ezek

többsége ma is működik. Az LHC-ba is több berendezésen áthatolva jutnak el a protonok. Először is a hidrogén atomokat megfosztják elektronjaiktól és a továbbiakban a hidrogén atom magjával, a pozitív töltésű protonnal dolgoznak, gyorsítani ugyanis csak töltött részecskéket lehet. A protonok a Linac2 gyorsítóban 50 megaelektronvolt (0,05 GeV) energiára tesznek szert, majd átkerülnek a PS Booster gyorsítóba, ahol 1,4 GeV energiára gyorsítják őket. A következő lépcsőfok a proton szinkrotron (PS), ebből 25 GeV energiával mennek át a szuper-proton-szinkrotronba (SPS), ahonnan már a végállomásra, az LHC-ba érkeznek 450 GeV energiával.

A részecskék akkor tudnak egyre nagyobb sebességre szert tenni, ha útjuk során nem ütköznek akadályba, más atomokba, részecskébe. Ezért a gyorsítócső egész térfogatában igen nagy légritkítást kell elérni. Az LHC-ban 10^{-13} atmoszféra lesz a légnyomás, vagyis a normál légköri nyomás tízbilioni részre. A műszaki feladat nagyságát mutatja, hogy ezt a fantasztikus légritkítást hatalmas, kb. 6500 köbméter térfogatban kell elérni, ez egy nagy katedrális térfogathoz hasonló nagyság.

A részecskék pályáját összesen 9300 különböző típusú mágnessel alakítják ki. A nagy mágnesek testébe építették be a kisebb, korrekciós célokat szolgáló mágneseket. A legnagyobb mágnesekből, a dipól mágnesekből 1232 darabot építettek be a körpálya mentén. Minden dipól mágnes 14,3 méter hosszú, súlya kb. 35 tonna. Az LHC építésénél ezeknek a dipól mágneseknek a megépítése jelentette a legnagyobb műszaki kihívást. Egy proton gyorsítóban adott körpálya mellett az elérhető maximális energia egyenesen arányos a dipól tér erősségével. Az LHC-ban szupravezető mágnesekkel hozzák létre a 8,3-8,4 tesla erősségű mágneses teret, hagyományos megoldásokkal nem lehet ilyen nagy térerősséget létrehozni. (Ez a tér kétmilliószor erősebb a földmágneses térnél.) A mágnesekben niobium-titán ötvözetből készített kábeleket használnak, ez az anyag az abszolút nulla fölött 10 fokkal, 10 kelvinen válik szupravezetővé, vagyis ellenállás nélkül vezeti az áramot. Egy kábel 6300 darab, egyenként 0,006 mm vastag szálból áll. A szálak tízszer vékonyabbak az emberi hajnál! Ha a hajszálnál vékonyabb szálat képzeletben egymás után kötjük, a magunk után húzott fonállal ötször tehetnénk meg oda-vissza a Nap-Föld távolságot és még némi fonalunk maradna is. A mágnesekben 11 700 amper

erősségű áram folyik, ez hozza létre a szupererős mágneses teret.

A mágneseket szuperfolyékony héliummal hűtik 1,8 kelvinre, vagyis $-271,4$ °C-ra. A távoli világűr ennél melegebb, $-270,5$ Celsius-fokos (2,7 K)! A mágnesek folyékony hélium fürdőben ülnek. A hűtőrendszerben 40 ezer szivárgásmentes csatlakozás van. A rendszerben 96 tonna hélium van, ennek 60%-a a mágnesekben, 40% pedig az elosztó- és hűtőrendszerben. Az egész LHC gépezetet (36 800 tonna tömeget) több lépésben hűtik le. Az előhűtés során 10 ezer tonna folyékony nitrogénnel 80 kelvint ($-193,2$ °C) érnek el, ezután a héliumot lehűtik 4,5 kelvinre és a mágneseket feltöltik 60 tonna folyékony héliummal. A mágnesek feltöltése után folytatódik a hűtés, lassan mennek le 1,9 kelvinre.

A részecskéket rádiófrekvenciás térrel gyorsítják. A nyaláb nem folyamatos, hanem ún. csomagokból áll. Normál üzemen minden nyaláb 2808 csomagból áll, egy-egy csomagban százmilliárd darab proton van. A keringés során változik a részecskecsomagok mérete, tágulnak és összehúzódnak. Az ütközési ponttól távol néhány cm hosszú és 1 milliméter széles a csomag, az ütközési ponthoz közeledve összenyomják a csomagokat, méretük mintegy 16 mikrométerre csökken, így nagyobb valószínűséggel következik be egy proton-proton ütközés. (Egy emberi hajszál kb. 50 mikrométer vastag.) Az LHC-ban 25 nanoszekundumonként (nano – milliárdod rész), vagyis kb. 7 méterenként követik egymást a részecskecsomagok. A két nyaláb találkozásakor a két találkozó csomagban lévő összesen 200 milliárd proton közül mindössze 20 ütközés megy végbe. A csomagok átlagosan másodpercenként 30 milliószor ütköznek, az LHC-ban tehát mintegy 600 millió ütközés következik be másodpercenként.

A hatalmas berendezések megépítése, a műszaki csúcsteljesítmények megalkotása nem olcsó. A CERN költségvetésében a gyorsítóberendezés költsége 3 milliárd EUR, ehhez járul a kísérleti berendezések és a számítógépes hálózat együtt 1 milliárd eurós költsége. Az összes ráfordítás ennél jóval nagyobb, mert a négy hatalmas mérőrendszer költségeinek csak egyötöde szerepel a CERN költségvetésében, a fennmaradó 80%-ot a kísérletekben részt vevő intézmények finanszírozzák. (folytatjuk)

(A cikk hosszabb változata az [origo] internetes portálon jelent meg)

Bandi András – Komlós Attila

Rövid brüsszeli beszámoló

Ott, ahol rólunk (is) döntenek

Az Interneten szörfözők már indulás előtt, itthonról jól tudták, hogy esős, hűvös idő, 18–20 fokos hőmérséklet vár reánk. Brüsszel a már megszokott arcát mutatta, ha nem esett, akkor fúj a szél, avagy mindkettő együtt. Azért, néha, ha rövid időre is, kisütött a nap, és ilyenkor, mintegy varázsütésre megtelek az utcák, terek sétálókkal, helyiekkel és külföldiekkel. A Grand Place, mint mindig, gyönyörű, éjjel vagy nappal, télen-nyáron, tele van élettel. Most épp egy popkoncert színpadja díszelgett egyik sarkában. (Sajnos az esti koncertet elmosta az eső). A világ szinte minden nemzetének fiai és lányai pedig, még éjszakai fél tizenegykor is nappali fényben élvezik az élet apró örömeit.

A vidéki újságírók számára szervezett „fejtágítóra” egy húszfős magyarországi csapat verbuválódott. Legtöbben a Ferihegyi repülőtéren ismertük meg egymást, amikor találkoztunk az írott és elektronikus média munkatársaival.

Az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatósága arra vállalkozott,

hogy az „Európa Fővárosában” történő események „boszorkánykonyhájába” nyerjünk egy rövid, de annál érdekesebb betekintést, mi is, a végeken élő újságírók, azzal a nem titkolt céllal, hogy a

A magyar újságíró-delegáció

tapasztalatainkat osszuk meg a nagyobb közönséggel. Immár az első előadás kezdetén kiderült, hogy legtöbbször a törvényhozás menetét, annak lépcsőfokait, a hozzá rendelt intézményrendszert elég vázlatosan ismeri. Talán mindnyájunk számára érdekes lehet, vajon hol dőlnek el a kis hazánkat is érintő kérdések, mennyire van befolyásunk ezek kialakításában, ne adj Isten, azok megvételében.

A több mint 490 milliós népességgel büszkélkedő Európai Unió mára már egy meghatározó politikai és gazdasági hatalommá nőtte ki magát. Egy, a méretében és a tagállamok színességében ennyire heterogén szervezet vezetése nem kis feladatot ró a Brüsszelben, Strasbourgban és Luxemburgban dolgozó „eurokratákra”. Mit lát mindebből a közember? Pár filmkockát a 785 fős Parlamentről, ahol a képviselők 7 párt színeiben ülnek, és épp az aktuális ügyekről döntenek, vagy netalán-tán egy-két mondatot az épp soros biztos nyilatkozatából. Ámde, mindaddig, amíg a döntés megszületik, egy hosszú és bonyolult folyamat zajlik a „kulisszák mögött”. A jogalkotás feladata az Európai Tanácsra hárul. A döntések itt minősített többséggel (237 fő 72%-a), vagy egyhangú elfogadással kerülnek a felsőbb fórumokhoz. A Tanácsban sokszor még a frakciófegyelem felrúgására is sor kerülhet, amikor nemzeti érdekeket kell képviselni egyes tanácstagoknak. A Tanácson kívül, de azzal szorosan együttműködve *(folytatás a 23. oldalon)*

Rónai Béla

Magyarul – magyarán

A hangszimbolikáról

Rónai Béla

A magyar nyelvtan meghatározása szerint: a beszédhang (fonéma) a folyamatos beszéd legkisebb, jelentéssel nem bíró formai eleme. Ennek az ellenkezőjét vallotta az ún. nyelvmetafizikai irányzat, amelynek a német nyelvtudományban W. Humboldt és J. Grimm, a magyarban pedig Fogarasi János (L. Czuczor – Fogarasi etimológiai szótára) volt a legkiemelkedőbb képviselője.

Az újabb kutatások különféle mérésekkel igazolták, hogy a hangoknak valóban nincs jelentésük, de a mondanivaló jelentését erősítő, árnyaló, illetve hangulatot, érzelmeket sugalló hatásuk igenis van. Ezt a kérdéskört összefoglalóan *hangszimbolikának* nevezzük, amely az egyes hangoknak és hangcsoportoknak a mindenkori jelentésre gyakorolt alkalmi hatását vizsgálja. Főbb tanulságai röviden a következők: A hang és a hozzá fűződő képzet között mindig természetes kapcsolat van. Ez a hangutánzás esetében a legvilágosabb. A sorokból kiemelkedő beszédhangok stilizáltan ábrázolnak valamely hangjelenség-

get: az *m*, az *n* vagy az *i-í* pl. a hegedűszót; a zöngétlen zárhangok (*p, t, k*) a lódobogást vagy a becsapódó golyók zaját. A hangok képzése továbbá bizonyos kinesztetikai (a beszélőszervek mozgását érzékelő) élménnyel jár. Ezzel magyarázható, hogy egyes beszédhangokat sötétnek, másokat világosnak, egyeseket mélynek, ismét másokat magasnak, finomnak vagy érdesnek, lágynak vagy keménynek minősítenek a nyelvtanítók, a költők, sőt még a fonetikában járatlan emberek is. A hangoknak tehát jelentésük valóban nincs. A vázlatosan érintett sokféle hatásuk viszont mindig konkrét, egyszeri, nem függetleníthető az adott szövegtől. Pl. a mély magánhangzók szomorúságot, gyászt sugallnak; a magasak meg örömet, vidámságot stb.

Statisztikai vizsgálatok igazolják, hogy Petőfi, Szabó Lőrinc, Rückert, Victor Hugo és Verlaine haragos indulatot kifejező verseiben megszaporodnak a *k, t* és az *r* hangok; a gyengéd, szelíd hangulati tartalmúakban viszont az *m* és az *l* gyakoribb. Ez a meg-

felelés nemcsak a magyarban, hanem a németben és a franciában is tapasztalható.

A nyelvben, különösen a költői nyelvben, a hangszimbolika kétségtelenül meglevő objektív viszony. „A költészet azonban nem az egyetlen terület, ahol a hangszimbolika érvényesül, de olyan tartomány, ahol a hangzás és a jelentés közötti kapcsolat lappangóból nyílttá válik” írja R. Jakobson *Hang – jel – vers* c. könyvében. Csupán két példa a mondottak igazolására: Sötét az éj: *elig-elig* – Hogy a vízfény fehérelik. – Csendes a táj: *alig-alig* – Hogy a folyamzúgás hallik” (Arany: Keveháza). Kosztolányi: Ilona c. verse nem igényel magyarázatot. Nem hagyhatom ki Szabó Lőrinc Verlaine: *Őszi sanzon* c. versének mesteri fordítását sem.

A hangszimbolika kiemelkedően fontos szerepet tölt be több korstílusban. A romantika, a szimbolizmus, az impresszionizmus, a futurizmus, az expresszionizmus nélkülözhetetlen stílusesszüköze. Egyes régebbi és mai avantgárd stílusirányokra a kerülése jellemző.

(folytatás a 22. oldalról)

dolgozik a Miniszterek Tanácsa, európai állam- és kormányfők társasága, akik a bizottságokban már megszületett döntéseket szentesítik aláírásaikkal.

Az Európai Bizottságot a 27 fős biztosi testület alkotja, Magyarországot Kovács László adóügyi biztos képviseli. Mögöttük mintegy 20 000 tisztviselő és 37 főigazgatóság áll. Az EB jogszabályjavaslatokat vagy irányelvjavaslatokat hozhat, illetve módosítást kezdeményezhet. Minden ilyen kezdeményezést az alapszerződési cikkelyekhez kell kötni, majd egy hatástanulmány elkészítése után, azt „pénzesíteni” kell. A tagországok nemzeti parlamentjükben az irányelv alapján hozzák meg a jogszabályokat, melyeket ezután továbbítanak a Bizottságnak. Ugyancsak itt zajlik a jogszabályok végrehajtásának ellenőrzése, illetve bizonyos nemzeti jogszabályok átvétele.

Az Uniónak mindezekén kívül működik még két hivatala, az Európai Számvevőszék és a Bíróság.

A munkálatok során több ezer szakértőt, tolmácsot, fordítót alkalmaznak külsősként.

Első olvasatra kicsit bonyolultnak és költségesnek tűnik ez a szervezeti rendszer, felmerülhet a kérdés bennünk, nem volna-e érdemes némiképp egyszerűsíteni a folyamatokat. Dehogyan! Volt és van is rá törekvés, azonban nem ritkán a lakosság hiányos ismeretei miatt nehéz az előrehaladás. A Lisszaboni szerződés, mely részben az átláthatóságot, az ügymenetek folyamatának egyszerűsítését célozta volna meg, a tudatlanságon bukott el Írországból – a nem kellően informált társadalmat néhány hangos szöszölő könnyen tudta befolyásolni, előidézve azt, hogy a folyamatok kedvező alakulása megakadjon. Dr. Kallianos Theodoros, a Fordítási Főigazgatóság munkatársa elmondta: amíg a NATO-nak 2, az ENSZ-nek 6, addig az EU-nak 23 hivatalos nyelve van. Így, miközben sok EU-polgár a tagországok kvázi „nemzeti önállóságát” félti, a bürokrácia egyre nagyobb méreteket ölt, csökkentve ezzel a hatékonyságot, lassítva a globális kihívásokra való gyors reagálást. Fontos a társadalom tájékoztatása az EU működéséről, aktuális ügyeiről, hiszen a szükséges ismeretanyag nélkül nemhogy nehezen érezzük magunkénak a „kék alapon 12 arany csillag országát”, inkább elutasítóak leszünk az egészszel szemben.

Kiemelt cél a folyamatok egyszerűsítése, az átláthatóság biztosítása. Legfőképpen azért, hogy az EU kellően tudjon felelni a világgazdaság kihívásaira, az Uniót kívül zajló folyamatokra meg-

felelően reagáljon. Kovács László több példával illusztrálta azokat a kérdéseket, melyeket mi, EU-polgárok, első hallásra indifferensnek gondolhatnánk, azonban korántsem azok.

A EU energiaellátása 50%-ban importfüggő, energiaszükségletünk jelentékeny részét többek között az Ukrajnán át Oroszországból érkező kőolaj és földgáz fedezi, így nyilvánvaló elemi érdekünk, hogy az orosz-ukrán viszony kiegyensúlyozott legyen. A globális felmelegedés 10 éve tudományos kérdés volt, mára napi politikai kérdéssé vált. A széndioxid-kibocsátás szintén nem egy-egy régió problémája, globális összefogásra van

Kovács László

szükség az ügyben. Nem mehetünk el a harmadik világban történő események mellett sem, hiszen például egy afrikai regionális válság menekültáradatot indíthat el, maga után vonhatja a nemzetközi bűnözés, a terrorizmus kiterjedését kontinensünkre.

Hatalmas gondot jelent a hamisított és veszélyes termékek EU-ba történő beáramlása. Például a különféle ruházati termék-utánzatok elsősorban gazdasági jellegű problémákat jelentenek, de a hamisított élelmiszerek, gyógyszerek emberéleteket is követelhetnek. A témával külön főigazgatóság foglalkozik; Jürgen Vogelsang a veszélyes termékekről, illetve az ellenük való küzdelemről tartott tájékoztatást az újságíró-delegáció számára. Az Európai Bizottság törekszik arra, hogy a különféle termékekre egységes standardokat, mérőszámokat alkalmazzanak a tagországok. Azonban a kockázatok és a hibákkal szembeni „ingerküszöbök” tagországonként különbözőek lehetnek, legyen szó egészségügyi, vagy lélektani, viselkedésbeli különbségekről. Fontos cél a tagországonként ma még eltérő szabályok összehangolása, a fogyasztók megvédése a meglepetésektől.

A határok nélküli Európában meglévő egységes piac számos új kihívást jelent mindannyiunk számára. Amit mi is érezhetünk, az többek között az árcsökkenés a távközlésben, a repülőjegyek áraiban. A pénzügyi szolgáltatások elérhetővé váltak, akár otthonról vásárolhatunk termékeket és szolgáltatásokat.

Az EU tagországait jelképező zászlók az Európai Bizottság épülete előtt

Szabadon lehet külföldön munkát vállalni. A piac decentralizált és hálózat-alapú, jól kommunikált. Azonban a hatalmasra növekedett „piactér” veszélyeket is rejt magában, ahogy láthattuk fentebb – így a fogyasztóvédelem szerepe még fontosabb, mint korábban.

Azonban ismét meg kell állnunk egyik gondolat erejéig. Tény, hogy rengeteg szolgáltatás elérhető, olcsón, kedvezően, szinte azonnal, de sajnos nem mindenki számára. Az EU-polgárok jelentős hányada még nem rendelkezik kellő jártassággal ahhoz, hogy a lehetőségeket kihasználja, eligazodjon az információ-tengerben. A tudatlanság sokszor a vállalkozókedv hiányával is párosul, így sokan egy helyben toporognak, pedig lenne képességük és lehetőségük rá, hogy többet elérjenek, megvalósítsák vágyaikat. A Kommunikációs Főigazgatóság feladata éppen az, hogy különböző eszközökkel, eltérő információs csatornákon keresztül tájékoztassa a lakosságot az EU aktuális ügyei mellett a mindenki számára rendelkezésre álló lehetőségekről. Így többek között hozzáférhetőek a különféle információs kiadványok; a megyeszékhelyeken működő Europe Direct irodákban dolgozó munkatársak személyesen adnak tájékoztatást az EU-val kapcsolatos kérdésekről, lehetőségekről. Az europa.eu címen elérhető Európa Portál naprakész ismerettárat kínál, a napjainkban oly népszerű videóújságírás jó példája a YouTube „európai aloldala”, a EUtube. A közeljövő EU-kommunikációjának nagy kihívása a 2009. június 4–7. közötti Európai Parlamenti választások előkészítése, a ma még közömbös EU-választópolgárok meggyőzése a részvétel fontosságáról.

A rövid brüsszeli tréning alkalmával meggyőződhattünk arról, hogy összességében milyen hihetetlenül sok részfeladatból áll a rendszer működtetése, azonban a legfontosabb az, hogy ez nem egy „gépezet”, melyet „odafentről” ismeretlen személyek működtetnek, hanem mi magunk, közel ötszázmillió EU-polgár alakítjuk közösen, magunk számára. Vegyünk részt benne aktívan, az EU mindannyiunk közös, nagy játszótéren. Határok nélkül.

(Komlós Attila felvételei)

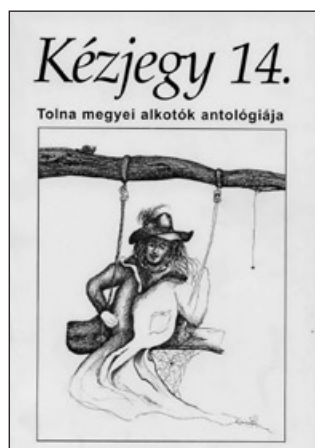
Rónaky Edit

Olvasólámpa

Amilyen a fej,
olyan az írás

Rónaky Edit

Örömmel és kíváncsian vettem kézbe a Tolna megyei tollforgatók idei antológiáját, mert korábbi gyűjteményes kötetek elolvasása is mindig élményt jelentett. A Babits Mihály születésének 125., s önnön fennállásának 15. évfordulóját ünneplő – és Wessely Gábor vezette – *Kézjegy Klub* változatos összeállítással jelentkezett. Harangzúgású *In memoriam* siratók, *nagyapák, apák, dédanyák hagyatékáról*, a *köldökzsinórkötélék* felelősségéről szóló zaklatott sorok váltakoznak hangulatos *boros énekekkel*, könnyed, élvezetes kvázi-gyereversekkel; filozófáló-meditatív írások, *gondolattársítások* ironikus, groteszk, humoros szövegekkel, disztichonokba szedett gunyoros önarcképpel. A korosztályombeliek visszatekintő és napjaink meg-

emészthetetlen problémáin füstölő, a Balaton csendjét felverő *autó és motor rohanásán* kesergő írásai mellé felsorakoznak fiatalok panaszai, kiknek *oldalába csipett a felnőttek csalánja*, akik már látják *a világ alkonyát*. De új erőt adnak a *sárnyaló*, a *hársfák ezüst és sárga sóhaját*, a *génjeinkbe lopakodó vágyat*, az *eső utáni erdő illatát*, az *Örök álmodozókat*, a szülőföldhöz és egymáshoz kötődést megéneklő alkotások. Hosszú versek és haikuk, szabadon hömpölygő sorok és fegyelmezett időmértékesek, szabad versek és szonett, képversek és színmű – íme a formai változatosság! A szerzők fotói mellé került rövid bemutatkozó sorok is sokatmondóak: *Magas vérnyomás – alacsony presztízs*, *Egyre több belátás – Egyre kevesebb kilátás*. Csokonai-Illés Sándornak az írásról élvezetesen elmélkedő bevezető sorai és Czirok Ferenc karakteres grafikái jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy nagyon jóleszen ez a „szomszédolás”. (Kézjegy 14. – „Kézjegy” Tolnai Tollforgatók Klubja, 2008)

Dr. Vargha Dezső*

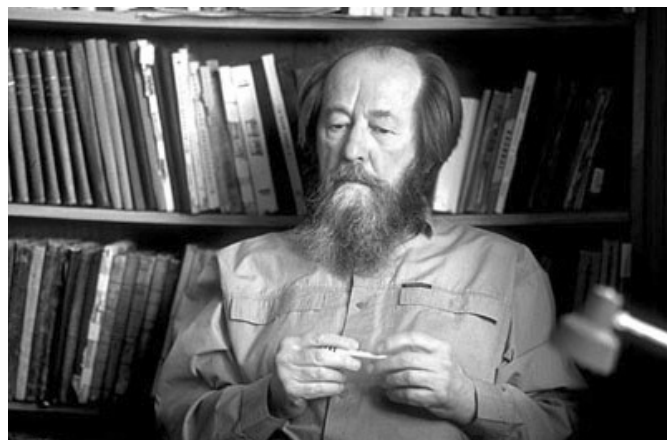
Alekszandr Szolzsenyicin emlékezete

Az emberirtó szovjet GULAG leleplezője

Dr. Vargha Dezső

A napokban elhunyt Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin nemcsak világhírű irodalmárként, közéleti férfiúként, hanem az elmúlt század egyik meghatározó regény- és drámaírójaként, illetve publicistájaként volt ismert. Kiszlovodszkban született 1918. november 12-én. Matematika-fizika szakos tanári diplomát szerzett, majd mind a második világháború

Alekszandr Szolzsenyicin

idején oly sokan, ő is katonai szolgálatot teljesített – tüzérszázadosként szolgálta a hazáját. A háború végeztével tárult föl

Alekszandr Szolzsenyicin 1953-ban

előtte a szovjet-rendszer minden barbársága. Sztálin ellenes írásáért tartóztatták le, és nyolc évre a hírhedt GULAG táboraiba került.

Az Ivan Gyenyiszovics egy napja (1962-1963), A krecsetovkai állomáson történt (1963), a Matrjona háza (1967), Az ügy érdekében (1964) című kisregényei, illetve elbeszéléskötetei megjelenése már nagy vitákat váltottak ki hazájában, de ekkor még – szovjet méltatói szerint is – „írásainak stílusában és formai megoldásaiban a XIX. századi klasszikus orosz realizmus követőjének” mutatkozott. A külföldön megjelent *Az első körben* (1968), *A rákosok pavilonja* (1970), az *1914 augusztusa* (1971) című regényeit és más műveit azonban a hivatalos szovjet pártkritika „szovjetellenes indíttatásúaknak” minősítette, és hasonlóan értékelte az 1970-es Nobel-díjat is. A GULAG – szigetcsoport című műve nyugaton 1973 végén látott napvilágot. Ezt ott-

hon hivatalosan „a szovjet-rendszert és az 1917-es forradalmat uszító hangon támadónak” értékelték, és a Legfelsőbb Tanács Elnöksége megfosztotta állampolgárságától, majd kiutasították az országból. „Azóta a legreakciósabb eszmék szócsové” – zárta le maga részéről a szovjet, és a nyomában lihegő „szocialista tábor” a kérdést. A népiptás, a rendszerből fakadó barbárság tényét azonban többé már nem tagadhatták le a világ előtt!

Munka a GULAG-on

Azonban az USA-ban, a kanadai határ mellett, egy maga által kialakított dácában élő író sohasem vált „nyugativá”, és magatartásával, műveivel, megszólalásaival ő szolgálta híven az általa rajongásig szeretett Oroszországot, nem a hivatalos párt- és állami apparátus. Amerikát, a nyugati fogyasztói társadalmat hasonló hévvel támadta, mint a sztálini, brezsnyevi szovjet-rendszert. A Szovjetunió összeomlása után otthon nagyszabású fogadtatásban részesült, Jelcin elnök kitüntetően fogadta, Putyin elnök pedig magas kitüntetésben részesítette. Bár az otthoni új légkör őt ugyanúgy taszította, egész életével mutatott példát, művei pedig méltán tették halhatatlanná!

Bányai Tamás (Észak-Karolina)

Jegyzetek – 17.

Édenkert

Nem tudom, mennyibe kerül Észak-Magyarországon egy telek, lakható, aprócska házzal, de valószínű annyi pénzem sincs, amennyiért ott fedelet vásárolhatnék a fejem fölé, így hát rá kell hajtanom a pénzszerzésre. Mert okvetlenül akarok ott venni egy házat. Persze elég lenne egy kis lakás is az első emeleten, kérdés azonban, van-e egyáltalán földszintesnél magasabb építmény Gyagyapátiban, Kányban vagy Tornakápolnán. Sohasem jártam azon a vidéken, fogalmam sincs róla miféle épületek találhatók abban a három faluban. Felőlem akár vályogviskók is lehetnek.

De miért is akarok én csapot-papot hátrahagyva a három Borsod-Abaúj-Zemplén megyei helység valamelyikébe költözni?

Nos, ha valaki nem tudná, a Magyar Nemzetben olvastam, hogy Magyaror-

szágon mindössze három olyan település található, ahol már évek óta nem történt egyetlen bűncselekmény sem. És ezt csak egy eldugott hírben közölték az olvasókkal, ahelyett, hogy a címlap kürtölte volna világgá. Sajnos a címlapokon bérelt helyük van a gyilkosságoknak, halálos összetűzéseknek, csaló politikusoknak, az árak emelkedéséről és az életszínvonal csökkenéséről beszámoló riasztó híradásnak. Mindmegannyi embert próbáló, nyugtatók szedésére ösztönző rossz hír, amelyek olvastán az emberben akaratlanul is felmerül a kérdés: érdemes-e egyáltalán élni ebben a mai világban? A válasz a ki tudja hanyadik oldalon található tudósításban rejlik.

Három falvacska, három település, ahol az emberek még figyelnek egymásra, türelmesek egymással szemben; ahol ott felejtetik a biciklit a főtéren (és másnap ugyanott meg is találják!), és a fészert nem kell hét lakattal bezárni; ahol

az emberek ismerik egymást, sőt beszélő viszonyban is vannak egymással, nem ismerik ellenben a félelmet még sötét éjszaka sem. Ahol a polgármester nem akarja leváltani a népet, a nép meg a polgármestert; a rendőrt tisztelik, és nem rettegésből a gumibotja miatt. Csak azért, mert a rendőr is tiszteli embertársait, amellet minden oka megvan rá, hogy ő is elégedett legyen. Hiszen fizetést kap, és mégsem veti senki a szemére: nincs semmi tennivalója. Az a jó hely, ahol a rendőrnek semmi dolga.

Most jöttem rá, hogy Édenkert nem csupán a Bibliában vagy a mesékben létezik, hanem a valóságban is.

Ráadásul Magyarországon!

Még sosem éreztem magam ennyire büszkén magyarnak. És eddig még egyetlen helyre sem vágyódtam annyira, mint e három észak-magyarországi falvacska egyikébe.

Oda, ahol még érdemes élni.

Szarvas István

Igenis, miniszter úr

James Hacker kabinetminiszter naplója

A tévésorozat, amely a BBC felkérésére készült, és élő közönség előtt vették fel, a néhány évvel későbbi könyvváltozathoz hasonlóan nem a politikáról szól és nem a politikusokat igyekszik kifigurázni. A cselekmény a nyolcvanas évek elején, a brit kormányhivatalokban játszódik ugyan, végső soron nem kötődik konkrét politikai eseményekhez vagy személyiségekhez. Bármelyik kor bármelyik országában játszódhatna. Bárhol, ahol kormányzati apparátus és közhivatalnoki kar működik. Talán ez a titka népszerűségének. A bürokráciák egyformák. Eddig mindenütt, ahol vetítették a sorozatot vagy olvasták a könyvet, megértették az üzenetét.

A történet James Hackerről, a képzelet szülte miniszterről szól (a könyv az ő naplója), aki pártja választási győzelmét követően nagy tervekkel ül a miniszteri bársonyszékbe. Lelkesedése azonban hamar lelohad, amikor naponta tapasztalnia kell, hogy a színpalak mögött jóval befolyásosabb hatalmi erők munkálkodnak, és hogy az államigazgatás tökéletesítésére irányuló erőfeszítései sorra megfeneklenek a minisztérium közigazgatási államtitkára, a mindenható Sir Humphrey Appleby mesterkedései miatt.

A könyv különlegessége, hogy az 1970-es években játszódó események már az első olvasatra ismerősnek tűnnek, úgy a könyv szereplői is, és nem meglepő az sem, hogy a végtelenül mulatsá-

gos és tanulságos mű szinte minden poénja „ül” a hazai viszonyok között is. Messzemenőig egyet lehet érteni Greg Dorey angol nagykövetnek azzal a megállapításával, hogy az Igenis, Miniszter Úr mindmáig megőrizte frissességét és érvényességét.

A könyv egyik legmulatságosabb része, amelyben a miniszter a lányától az alábbi levelet kapja:

Kedves papa!

Holnap jómagam, valamint Pete nevű szerelmem és diáktársaim a borzok védelmében 24 órás ülésztrájkot rendezünk a Hayward-cserjésnél „A MENTSD MEG A BORZOKAT” tüntetést – a Valentin-nap jegyében – anyaszült meztelenül tartjuk. Amennyiben a borzügyet február 14-én 5 óráig nem sikerül megnyugtató módon rendezni, az eseményt bejelentjük a sajtónak, 6 órakor pedig sajtókonferenciát tartunk – ugyancsak pucéran.

Lucy Hacker

Akit érdekel, hogy a csávából hogy sikerült körmönfont államtitkárának kimenteni, olvassa el a könyvet, amelyet Jonathan Lynn és Antony Jay írt, Hirschler András fordított és a Tas Kiadó gondozásában jelent meg magyarul.

SOPIANAE TOURS KFT. – Pécs, Ferencsek utcája 8. Tel.: 72/522-911
A legnagyobb osztrák-német utazásszervező Baranya megyei képvisellete

Keszthelyi Jenő

Megegyezés

Keszthelyi Jenő

A vadászház, mint veszteglő hajó úszott a földhöz tapadó ködtenger tükrén. A kazán kéményéből vastag füstszalag kígyózott lomhán a hatalmas lucok redős sapkája alá. A fiatalasszony haját igazgatta a konyhaablak fekete tükrében, aztán szívszaggató csókokat fújta kicsi tenyeréből az ablakot megkocogtató vadásznak.

Valahol lejjebb, a Szárazéri-lápon három-négy bika is szóváltásba keveredett egymással. „No Pistukám – gondolta a vadász –, remélem, megtalálod a fekete nyakút...” N. István kerületvezető erdész évtizede visszatérő osztrák öregurat kísért valahol arrafelé egy golyóérett, a Szárazérnél már kiválasztott sötét-sörényű bikára.

H. Géza fővadász még egyszer körbejárta a birtokot, aztán megállt a lépcső pihenőjén. „Jöhetne már...” Bosszantotta, hogy vendége ennyit késlekedik, pedig jó időben fölébresztette. A ködoszlop lassan megmozdult a pince lejárójában és szürke, széles nyelvét kinyújtotta a Cseres-pagony völgye felé, amerre a házhoz felkúszott az út. „Jó az áramlat, indulni kéne már...”

A vendég – D. Károly ügyvezető igazgató – soha életében nem sietett. Precíz, megfontoltan és mindig érdekből cselekvő, kitűnő vénájú üzletember volt. A reklámszakmában nagy a verseny, és meg kellett dolgozni a vagyoniért keményen másfél évtized alatt. Ötvenöt évesen – ahogyan tegnap elmesélte – „adta a fejét” a vadászatra. „Már megtehettem”, mondta. A fővadász szakmai rutinja minden lényeges tudnivalót kicsalt belőle a jóféle lukuhegyi olaszrizling mellett. Nem lepte meg, hogy első szarvasbikájára nagy pénzt is áldozna, hogy „szarvasgidát” mondott borjú helyett, és a trófeák mustrálásánál csak egyetlen mondat hagyta el az ajkát. Az egyik „kamion-karambolos” agancsot sokáig tapogatta, aztán ághegyeivel lefelé visszafektette a műköre, csak úgy koccant. „Ilyen nekem is jó lenne”, mondta. Pár év múlva aranyéremre érő, teljesen szabályos és erős, középkorú bika agancsa feküdt előttük. A fővadász hanyatt fektette a szerencsétlen véget ért szarvas fejdíszét, majd hosszasan magyarázta a gimagancsok értékelésének szempontjait meg a kímélendőség etikai, genetikai és gazdaságossági szabályait a közérthetőség pincésintjén, de ez a vendéget szemlátomást nem érdekelt. Roppant izgalommal készült viszont a lögyakorlatra. Nem tudta megmondani, hogy 30-06-os kaliberű, HEYM SR 21-es fegyvere milyen távolságra van belőve. Keze-lába remegett, és az ötven méterre álló táblába kétszer bele sem talált, csak harmadikra lőtt egy alsó négyes köregységet. A fővadász borongós gondolatai botladozva közelítettek az elkövetkezendő események felé. Vacsora utáni búcsúzásakor a vendég még kikötötte, hogy az ő Volkswagen terepjáróját fogják használni, mert „szereti, ha kéznél van minden cucca”. Nem nyerte el ez sem vendéglátója tetszését.

A fővadász nagyon meglepődött a duda pöccintésére. A vendég bent ült az autóban; talán amíg megkerülte a házat, addig bújhatott elő. A fővadász szép rendben berakta hátra felgúlázott holmiját az eszményi rendetlenség tetejére, beült az anyósülésre a lapos fémflaskát szorongatva, de a vendég elhárította az italt.

A Kilitós-tető felé navigálta az autót a szerpentinén, ahol napokig „örizte” már a kiszemelt bikát a fennsík peremén. Ott magasan köd se bénítja a cserkelést. Ahogy átkeltek a közúton és kúsztak feljebb, ritkult is a pára, majd a Gódor-pihenőnél végleg elfogyott. A bika beállt helyén mörcögött, és a remény fellázította a fővadász torkát szorító feszültséget. Pár perc múlva már a fennsík felé enyhén lejtő cserkelőúton csúsztak a bika felé. Az utolsó légmozgásvizsgálat után megkezdték a megközelítést a Nagytar lankás oldala felől.

A fővadász intéssel hátrahagyva a vendéget kitérdelt a Kártyás-kő tetejére és megtávcsozta a fennsík jól belátható hajlatát. Tucatnyi tarvad legelészett durván száz méterre alatta, de a bika bent a sűrű gyertyánosban morgolódt. Már háromszor azonosította ezt a hangot a napokban. H. Géza stabilra állította a vadászszéket, és felkínálta a vendégnek. Precízen feszítette eléje a háromlábú, mogyorófa lőtámaszt, aztán melléje telepedett a lólapra gyúrt párnáján. Suttogva elmagyarázta, hogy a bika megjelenését várják, és majd a lőtámaszról állva kell löni, ha eljön az ideje.

A vendégen az izgalom legapróbb jelei sem mutatkoztak, és ez megnyugtatta a fővadászt. Most már elfogadta a kupaknyi körtepálkát, és meleg szemekkel nézegette, simogatta ölébe fektetett puskáját. Kérésre csöretöltött, ajkát összeharapva élvezte el annak zaját. Biztosította és gyorsította a fegyvert.

A Rókás-kunyhó felől fiatal bika bögett le sóvárogra a völgybe. A fővadász felállította a vendéget és a löállásba tessékelte. Elsuttogta, hogy a várt bika biztosan kijön most majd a teheneihez. Meglepte a vendég változatlan,

szokatlan nyugalma. Be-behúzott nyakkal célozta a teheneket, az izgalom, a vadászláz legkisebb jelét sem mutatva. „Nem első bikád ez neked”, gondolta a fővadász.

A bika úgy perdült ki a gyertyánosból, hogy recsegett-ropogott mögötte minden. Háremét számba véve körbeügetett, és üzöbe vett egy fiatal tehenet. „Jaj, csak nehogy ágyba vigye!” fohászzkodott magában a fővadász. A vendég a céltávcsőben követte a nagyúr minden mozdulatát, hüvelykujjával keresgélve a biztosítót. Várakozva tekintett kísérője cserzett arcába; szeme tükrén abszolút nyugalom honolt. A fővadász szívét megdobogtatta a megelőlegezhető vadászöröm.

– Ha keresztben megáll, és nem takarják a tehenek, lőjön a lapocka mögé féltényérnyivel, középmagasan, ahogy az ábrán tegnap megbeszéltük... – suttogta. – De fogok szólni – tette hozzá. A vendég hangtalanul kibiztosított, majd a fegyverre dőlve rágörbítette ujját a sátorvasra. A bika megállt, és a Rókás-kunyhó felé keresztbe fordulva bögte fenyegető strófáit a láthatatlan vetélytárs felé.

– Most lehet, lőjön! – sziszegte a fővadász, s a fegyver döreje végiggurult a völgyön a fejeszvetten egyirányba menekülő tarvadak között. A bika mozdulatlanul állt, mint egy kőszobor, a fővadász azt várta, hogy eldőljön, majd felhördült: – Lőjön újra! De az ismétlésre már nem maradt idő. A bika megpördülve, jelzés nélkül bevágódott a gyertyánosba, agancsának kopogása csak a Nagy-vízmosásban halt el véglegesen. A fővadász már tudta, hogy a szarvast nem érte a lövés. De azért bizakodást színélve küszölt le vendégével a kögörgöten. Semmi jelét sem találták a sebzésnek, és lehangoltan kullogtak a Volkswagenhez.

A fővadász nyugtató szavakkal tartotta a lelket megkeseredett szájjú vendégében, ahogy lefelé ereszkedtek a szerpentinén. „Majd este megtaláljuk, vagy keresünk másikat”, vigasztalta a megroskadt hitű vadászt, aztán ráfordultak az aszfaltozott közútra. Az „omlásveszély” táblánál figyelmeztette a vendéget, hogy a magas part alatt lassan hajtson, mert vadmozgatta, gördülő kövekkel találkozhatnak. Koppant is rögtön valami az autó tetején.

A két férfi ölébe kapta a fejét az iszonyú robajra, ahogy a magaspartról leugró szarvas első csülkei szétrobbantották a szélvédőt. Fel sem foghatták, mi történt. A nagy test zuhanási energiája a tető első gerendáját is meghajlította majdnem a kormányig. A bika átbukfencezett a terepjárón bordáig felrepedt lágyékkal, s törött bal első lábát húzva, lógó belekkel az árokba vonszolta magát. Az autót ügyesen fékezte le s állította meg a vendég; kiugrottak a légszákok alól véres üveg- és sárdarabokkal fejkön, vállukon. Csodával határos módon sérülés nélkül, ziháló tüdővel, remegő lábakkal.

A fővadász nyerte vissza előbb lelki egyensúlyát. A halálosan sérült szarvasbika lógó fejjel állt a kukoricatábla szélén, ahová elvánszorgott, mintegy hatvan méterre. Már nem hajszolta a menekülés kényszere, vére és ereje lassan elszivárgott. A vendég homlokát a hideg üvegnek nyomva támaszkodott az autónak, zaklatott idegrendszerével harcolva a gyors megnyugvásért. A fővadász megmarkolta a karját:

– Ez AZ a bika, löje meg! – hazudta szemrebbenés nélkül. – Vagy nekem kell megölnöm... – tette hozzá hidegen.

A vadász száraz szája megrándult, szeme összeszűkülte. Lőszert tolt a fegyverébe, föltámasztott a Volkswagen tetejére, és remegő combjait a karosszériához feszítve meglátta a szerencsétlen állatot. A lapocka mögött féltényérnyivel, középmagasan, ahogyan az ábrán megbeszélték. A szarvasbikának mindegy volt, kinek a fegyvere osztja a fájdalmat stoppoló, megváltó halált. Talán lövés nélkül is lefeküdt volna.

Levett kalappal álltak a dicstelen véget ért „erdőkirály” mellett. A fővadász a töretátadás után elfújta kürtön a szarvas halálát, aztán a dolog prózaibb részét is elvégezte. A vendég megnyugodva adta kézre a szerszámokat. A páratlan tizenkettes, gyönyörű trófea az autó tetején valamit javított az összetört Volkswagen siralmas látványán, amint bebillegtek a vadászház udvarára. A „fekete-nyakú” már a virágágyás előtt volt felravatalozva, elajtóje és kísérője éppen fotózták. Bambán bámultak a túlzottan is szelössé vált terepjárót.

Reggeli után egy órával aláírtak egy közös nyilatkozatot. A vadász nem fizet kilövési díjat, cserébe nem támaszt kárigényt autója sérüléséért. A felek az egyezséget értékarányosnak nyilvánították. A vendéget csak az bosszantotta kissé, hogy trófeájának bal szemágából egy kisujnyi darabka letörött a nagy zuhanáskor.

A fővadász aztán ebédnél előhúzta zsebéből az agancsok az t darabkáját.

Motesiky Árpád

A faragószék nótája a Zoboralján

Valamikor a hatvanas évek végén történt, abban az időben, amikor még elég gyakoriak voltak a Csemadok-napok, hogy András bácsi, Balácsi András ácsmester, becenevén Dodika, bekopogott hozzánk a nagycétényi iskola melletti tanítói lakásunk ajtaján. Nyári, júniusi vasárnap délelőtt volt, kis mise után, amikor a misére járók szállingóztak hazafelé a templomból.

Látogatásának kissé szokatlan időpontját nem tudtam mire vélni, ezért az ajtónyitás után imígyen fordultam vendégemhez:

– Mi járatban nálunk, András bácsi?

– Ha beengedsz, megmondom, tanító úr! – és azzal tolatott befelé a hatvanas éveit taposó ácsmester.

Hellyel kínáltam vendégemet, és vártam, hogy elmondja érkezésének célját.

Miután leült, szusszantott egyet hangosan és körülnézett, könyvespolcomnál elidőzött tekintete egy ideig, majd megszólalt:

– Látom, szépen laktok, sok könyved van Árpádka, de nem azért jöttem... Hallottam Árpád tanító úr, hogy a gyerek jól rajzol – mondta. Csupán annyit jegyeznek meg itt, hogy a „gyerek” címszó alatt, az akkor tízéves fiamat kell értenünk. Én érttem, hogy mire, vagy inkább kire céloz az öreg, mert a „gyerek” szó alatt mindig a fiú gyermeket kell érteni szülőfalumban, Nagycétényben.

– Hát... – András bácsi a szavamba vágott, nem engedte befejezni a mondatot.

– No, ne húzzuk az időt, arról lenne szó, hogy képeket kellene rajzolni a görbéről, egyenesről, fakeréről, gyufáról, gyertyáról, óráról és mindazokról, amikről a nótában szó van – mondta.

– András bácsi, de ez rengeteg munka, miről fogja lerajzolni a gyerek és mikorra kell a dolog? – kérdeztem.

– Mikorra, mikorra? Hát ma délutánra a Csemadok-napra, talán nem tudod, hogy Csemadok-nap lesz? – mondta a maga természetes nyugalmával.

– Nem tudott előbb szólni, pont az utolsó napra vagy órákra hagyta a dolgot? – replikáztam türelmetlenül.

– Nem tudtam, mert csak ma reggel hallottam, hogy a gyerek nagyon jól rajzol. Nem féljete, meghálálom nektek, nem kívánom hiába – válaszolt állhatatosan és rendületlenül, s belekezdett a nóta kezdősoraiba, hogy demonstrálja mire is kellenek neki az ábrák: „Ez az egyenes, ez a görbe, ez pedig a fakereke. / Egyenes, görbe, fakereke, Ó mi szép, ó mi szép, / ez a görbelábú szék.”

Nem akarom tovább húzni az időt, a lényeg az, hogy a rajzok elkészültek délutánra, amelyeket aztán András bácsi fellépésekor egy háromlábú iskolatáblára erősített és nagy sikerrel, lendülettel adta elő a faragószék nótáját. Hangja reszelős, de tiszta és érthető volt. Akár egy francia sanzonénekes is megirigyelhette volna. Előadását nagy érdeklődéssel figyelték, közbe-közbe kacaj és taps is felcsattant. Egyszóval siker volt a javából...

A történetet rég elfelejtettem volna, ha magyarországi barátom, Horváth József nem küld egy nyolcoldalas fénymásolatot a régi madarászokról (É. Kiss Sándor: Egy letűnt népi foglalatosság: a madarászat), amely az Ethnographia 1974. évi számában jelent meg. A madarászatról szóló tanulmány végén pedig ott volt „A faragószék nótájáról” szóló írás néhány sora.

Az első látszatra vagy olvasatra mindjárt két dolog lepelt meg. Elsősorban eszembe jutott András bácsi története, és az is, hogy

egy picit naivnak tartottuk, túlon túl iskolásnak előadását. Ám meglepődtem azon is, hogy olyan neves és kiművelt fők foglalkoztak „A faragószék nótájával”, mint Pálóczi Horváth Ádám, Jókai Mór és Kodály Zoltán. Kodály Zoltán ugyanis gyűjtött faragószék-nótát, mégpedig Nádszegen, 1905-ben. Nincs kizárva, hogy a nagy tudós, zenekutató és zeneszerző a Zoboralján is találkozott faragószék-nótával. Ámbár feltevésem talán alaptalan, mert az utókor népzene-kutatói talán már rég megtalálták rá a választ.

Íme „A faragószék nótájának” szövege és kottájának egyik változata: egyes vidékeken másként énekelték és talán még most is éneklék. A fennnevezett gyűjteményből az összes változatot, kisebb eltérések terjedelmük miatt nincs módunkban közölni.

Letenye (Zala)
Németh Ambrus (15)
gy. Mathia K. 1931.

1. Ez az e-gyenes, ez a gör-be,
Ez pe-dig a fa-ke-re-ke. E-gyenes, gör-be, fa-ke-rék,
Ó mi szép, ó mi szép, ez a gör-be-lá-bú szék.

*) Betoldás a 2. vsz-ban:
Gyu-fa, gyertya, koppan-tó-ja,

*) Betoldás a 3. vsz-ban:
Német, ó-ra, bu-gyo-gó-ja,
Gyu-fa, gyertya, koppan-tó-ja,

És így tovább.

2. Ez a gyufa, ez a gyertya, Ez meg itt a koppan-tója, Gyu-fa, gyertya, koppan-tója, Egyenes, görbe, fakerék, [[:Ó mi szép,]] ez a görbelábú szék!	6. Ez a Mózsi, ez a fia, Ez meg itt a cirmos cica. Mózsi fia, cirmos cica, Bor, pálinka, borzas Linka, stb. Refr.
3. Ez a német, ez az óra, Ez meg itt a bugyogója. Német, óra, bugyogója, Gyu-fa, gyertya, koppan-tója. Refr.	7. Ez a bojtár, ez a birka, Ez meg itt a birka farka. Bojtár, birka, birka farka, Mózsi fia, cirmos cica, stb. Refr.
4. Ez a gólya, ez a lába, Ez meg itt a hosszú orra. Gólya lába, hosszú orra, Német, óra, bugyogója, stb. Refr.	8. Ez a kapa, ez a kasza, Ez meg itt a kasza vasa. Kapa, kasza, kasza vasa, Bojtár, birka, birka farka, stb. Refr.
5. Ez itt a bor, ez pálinka, Ez meg itt a borzas Linka. Bor, pálinka, borzas Linka, Gólya lába, hosszú orra, stb. Refr.	9. Ez a hosszú, ez a kurta, Ez meg itt a véres hurka. Hosszú, kurta, véres hurka, Kapa, kasza, kasza vasa, stb. Refr.

10. Ez a pohár, ez a flaska, Ez meg itt a bolond Miska. Pohár, flaska, bolond Miska, Hosszú, kurta, véres hurka, stb. Refr.	14. Ez a török, ez a görög, Ez mikor a kófié röhög. Török, görög, kófié röhög, Nadrágtartó, nem kell tartó, Öcsök, vöcsök, tejes köcsög, Zsuszka, lánya, unokája, Pohár, flaska, bolond Miska, Hosszú, kurta, véres hurka, Kapa, kasza, kasza vasa, Bojtár, birka, birka farka, Mózsi, fia, cirmos cica, Bor, pálinka, borzas Linka, Gólya lába, hosszú orra, Német, óra, bugyogója, Gyu-fa, gyertya, koppan-tója, Egyenes, görbe, fakerék, [:Ó mi szép,] ez a görbelábú szék!
11. Ez a Zsuszka, ez a lánya, Ez meg itt az unokája. Zsuszka, lánya, unokája, Pohár, flaska, bolond Miska, stb. Refr.	13. Ez a nadrág, ez a tartó, Ennek nem kell nadrágtartó. Nadrágtartó, nem kell tartó, Öcsök, vöcsök, tejes köcsög, stb. Refr.

Humorzsák

Szigetvári-Szattinger Krisztián

2/3 oldala

Szigetvári János szellemében

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Szünidőzáró szójátékok

Kéri ezt a szép kerámia fedelet? = Igazán **köcsögtető** ajánlat!

Mit mond a lusta béka? = Nem vagyok az **unka** hőse!

Mije van a részeg biciklisnek? = Egy jó erős **szlalomspicce**.

A Gondolkodó virága = Fi**RODEN**dron

Mit csinál az internetes bűnöző? = A büntetését is **LETÖLTI**...

A számítógépes dokumentumokat utáló informatikus = **Fáj**lgyűlölő

Maciszidalmazás = **Bocskondiázás**

Parfümspecialista = Szagbarbár

S végezetül:

Mit mond az egyik mirigy a másiknak? = Gyere, **hasnyál**juk ki ezt az alkalmat!

IX. Pannónia dicsérete

Költők, fordítók, szerkesztők nemzetközi találkozója

2008. május 30-31., helyszín: Keszthely, Festetics kastély

Szervező: dr. Szijártó István, a Balaton Akadémia elnöke

Az idei Laus Pannoniae, azaz Pannónia dicsérete című rendezvény második napján tudtam részt venni, de a programból és elbeszélésekből az első nap eseményei is kirajzolódtak. Május 30-a délutánján a szokásoknak megfelelően a hazai és a kárpát-medencei irodalmi és művelődési intézmények helyzetéről esett szó, néhány határon túli és határon inneni lapszerkesztő, író beszámolója alapján. Az aktuális irodalmi és kulturális helyzetet vázolta fel Dobos László Pozsonyból, Albert Gábor Budakeszről, Bence Lajos Lendváról, Pétek Imre Zalaegerszegről és B. Kovács István Gömöréről.

A második nap, május 31-én jóval komolyabb programot ígért. A mai magyarországi földkérdést állította az eszmecsere központi témájává a szervező, mint olyan fontos sorskérdésünket, mely egy alapvetően irodalmi beállítottságú rendezvényen is létjogosultsággal rendelkezik. A rendkívül komoly témát némi feszültségoldásként szójátékokkal és versfelolvasással vezettük fel. Németh István Péter fülgyönyörködtető ütemhangsúlyos költeményeinek felolvasása után felidézte a mulatságos jelenetet, amikor a reggeli vonaton egy idős házaspár beszélgetését hallotta meg önkéntelenül. – Itt van Balatonederics! – szölt az idős hölgy. – Rá se hederíts! – intett az öregúr.

Ezt követően Szijártó István tömören összefoglalta az előző napot és ismertette az aznapi tervezett programot. Dr. Tanka Andre professzor tartotta a fő előadást, melyet a hozzászólók megjegyzései szakítottak meg, tereltek új irányba, adtak eltérő látásmódot. Tanka Andre a „Kert-Magyarország” – a magyar föld megtartó ereje, az értelmiség felelőssége termőföldünk megőrzésében címmel tartotta meg előadását. A legfontosabb információ az volt, hogy jelenleg is folyamatban van egy a hatályos földtörvényt módosító törvényjavaslat kidolgozása, melynek parlament általi elfogadása, vagy elutasítása messzemenő hatással lesz a magyarországi földtulajdonlás jövőbeni alakulására. Valamennyi hozzászóló érdekes megvilágításba helyezte a témát, volt, aki személyesebb, volt, aki tudományosabb megközelítést képviselt, de számomra a legnagyobb élmény a kilencvenes éveinek elején járó Somodi István felszólalása volt, aki már a híres 1943-as Balatonszárszói konferencián is jelen volt, ahol Németh László beszédét ismerjük el a sajnos soha meg nem valósuló programadásnak, a harmadik úttal, és a Kertmagyarország fogalmának meghatározásával.

Egy ilyen tanácskozáson soha nem lehet elég résztvevő, de a jelenlévők igen gazdag program után távozhattak, hogy jövőre ugyanitt folytathassák a megkezdett gondolatokat.

A LIVESOUND Prod. bemutatja a FEZEN Fesztivál keretében

HELLOWEEN – KATATONIA – ANATHEMA koncertek

Helyszín: Székesfehérvár – Időpont: 2008. szeptember 12–13.

Jegyinformáció: www.livesound.hu, www.fezen.hu

Rónaky Edit

Humor

Rónaky Edit

Fecske Csaba

Félreértelmező szótár – 1.

paróka: nöstény róka, kölcsön bundában

kantár: fiú kollégium

krinolin: kolbász, abroncsos szoknyában

kurzíválni: nőt hanyatt dönteni

kúr: jégen végrehajtott nemi aktus finomkodó kifejezése

kúria: nemesi bordélyház

káder: dézsában ülő párttag

jogar: kiálló királyi szemfog

irokéz: húsvéti tojást írókázó indián

imposztor: nevetgélő strázsa

kánkán: dadogó mongol fejedelem

kandúr: férfi hangnem

kontaktus: szexuális esemény

vízió: vízivástól támadt rémlátomás

albinó: *főbinó* piros szemű kiskia

spóra: takarékos ember szaporítószerve

ásatag: talajmunkát végző egyén

árt: cipész szerszáma múlt időben

szarvas: erdőben található rossz minőségű fém

bukta: odaégett sütemény

bulvár: belvárosi erődítmény

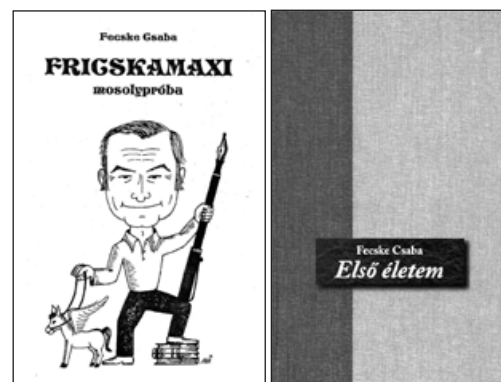
buli: farsangi kutya

cédula: kiskorú prostituált

fjord: norvég sorminta

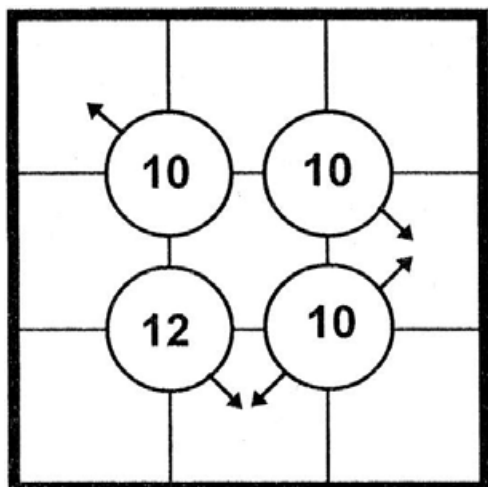
spicces: részeg lábujjhegyen

Fecske Csaba *Fricskamaxi* és *Első életem* című verseskötete megvásárolható Pécsen, a Rókus utcai Széchenyi István könyvesboltban, vagy megrendelhető a miskolci Bíbor Kiadótól.

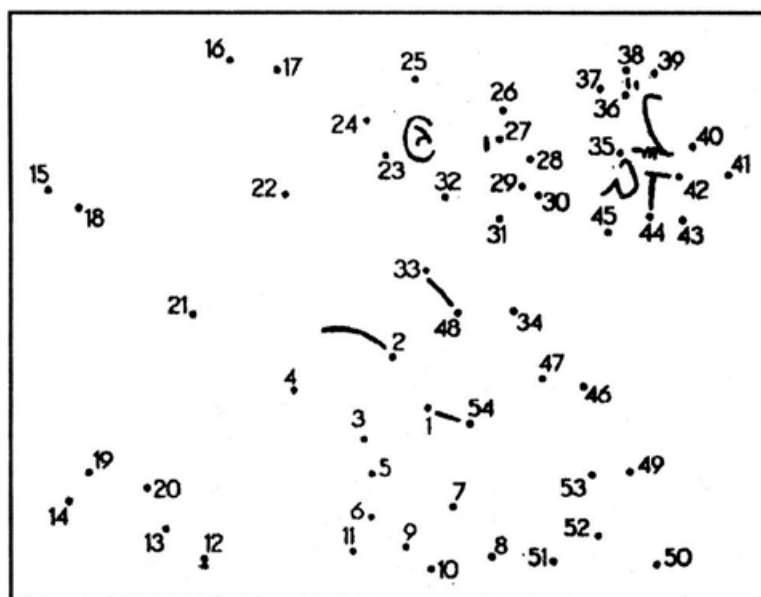
Logika- és memóriafejlesztés

1, 2, 3, 4

A négyzetháló mezőit az 1-es, 2-es, 3-as és 4-es számjegyekkel kell kitölteni, tudva azt, hogy a négy szomszédos négyzetre helyezett korongban azok számjegyeinek összege található. (A nyilak az 1-es számjegyre mutatnak, és két azonos számjegy egymás mellé csak sarkosan kerülhet.)

Kit rejt a kép?

1-től 54-ig kell összekötni a pontokat ahhoz, hogy kiderüljön: kit rejt a kép!

Eltérők

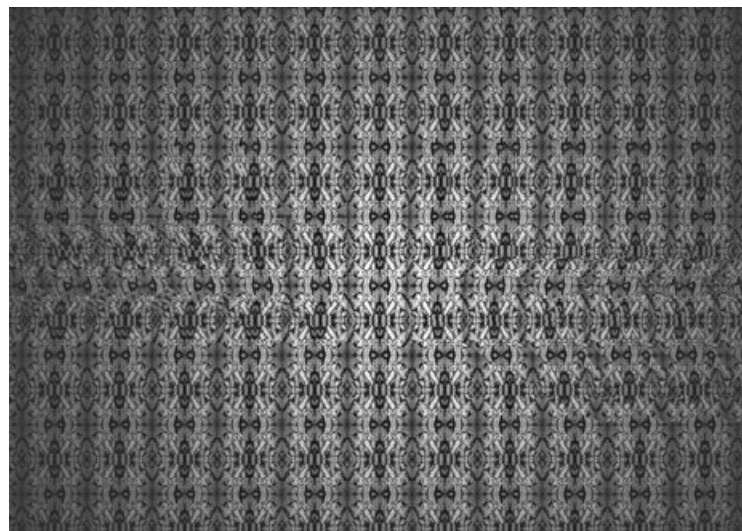

A két kép csak látszólag egyforma. Figyelmesen megnézve nyolc eltérés található a két kép között.

Tér-kép

A szöveg melletti képen felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képen!

Az Alexandra Kiadó könyv-újdonságai

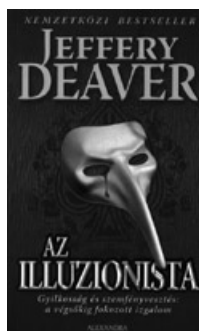
Az emberi test atlasza
Szerkesztette: dr. Pécsi Tibor
145×195 mm, 560 oldal, ára: 4999 Ft

Az emberi test atlasza remek segítséget jelenthet a diákok tanulmányai során, illetve könnyen érthető informatív ismeretterjesztő munkaként bármelyik olvasó haszonnal forgathatja. A könyv szervényként tárgyalja az emberi test bonyolult rendszerét. Az egyes fejezeteket színes ábrák illusztrálják.

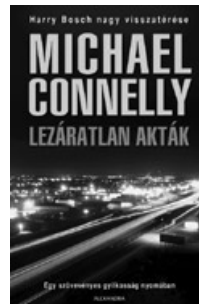
Jeffery Deaver: Az illuzionista
Gyilkosság és szemfényvesztés:
a végsőkig fokozott izgalom
110×180 mm, 528 oldal, ára: 2799 Ft

Lincoln Rhyme, a világ legjobb kriminológusa munkatársával és szeretőjével, Amelia Sachs-szel ezúttal egy megállíthatatlannak tűnő gyilkosság után nyomoz. Olyan rafinált gyilkost keresnek, akinek mindig akad egy újabb borzalmas trükk a tarsolyában. A Varázsló a nagy Hudini mutatványait másolva iszonyatos gyilkosságokkal próbálja becsapni őket, s minden egyes bűncselekménye során mind ördögibb fordulatokkal rukkol elő.

Michael Connelly: Lezártlan akták
Harry Bosch nagy visszatérése
130×200 mm, 400 oldal, ára: 2499 Ft

Harry Bosch több éves szünet után tér vissza a Los Angeles-i rendőrség kötelékébe. A lezártlan ügyek osztályának nyomozójaként kemény kihívás vár rá: évtizedek óta megoldatlan gyilkossági ügyeknek kell egyszer s mindenkorra pontot tennie a végére.

1988-ban Los Angeles-i otthonából eltűnt a tizenéves Rebecca Verloren. Holtan találták rá, a mellkasán lőtt sebbel. A tizenhét éves ügy körülményeit felelevenítve Bosch pillanatok alatt felkavarja az állóvizet.

* * *

A kiadó weboldala
www.alexandra.hu címen található.

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Queensryche

Budapest, Petőfi Csarnok, július 1.

Az év koncertjét vártuk ettől a fellépéstől, melynek alkalmából a zenekar első felvonásként eljátszta az 1988-as születésű teljes *Operation: Mindcrime* csodalemezt, majd rövid szünet után második felvonásként a tavalyelőtti *Operation: Mindcrime II* kerül színre.

Az év koncertjét vártuk ettől a fellépéstől, és nem is csalódtunk. Pedig volt veszélyforrás elég. Bukarestből érkezve hosszú órákon át feltartották a zenekar kamionjait a határon, tehát csoda, hogy megérkeztek, és csoda, hogy csak két óra csúszással kezdődött a koncert.

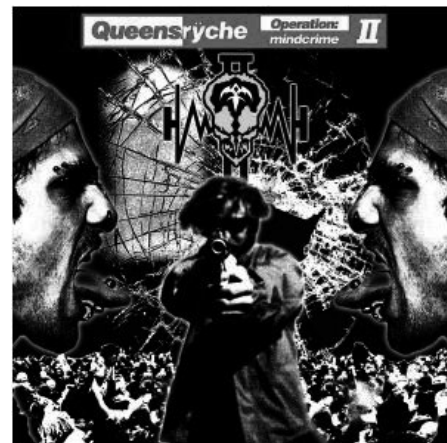
De mivel az év koncertjét vártuk ettől a fellépéstől, a zenekarhoz mindig lojális rajongótábor óriási örömmel fogadta az öt zenészt, akik fáradtság nélkül, profin muzsikáltak végig a két és fél órát.

Az *Operation: Mindcrime* minden hangja klasszikus, a legzseniálisabb progresszív metal conceptlemezeiről van szó, amely az egész műfaj egyik legnagyobbika. Ehhez mértén volt mit nézni és hallgatni! Mintha mozifilmet láttunk volna, úgy peregtek az események, hiszen a zenészek, a zene és a háttérvetítés mellett 15 színész segített elevenebbé tenni az előadást.

Geoff Tate ma a világ egyik legnagyobb énekes, aki remek színészi játékkal tette hitelesebbé a történéseket. A második felvonáson érezhető volt, hogy ezt már ténylegesen színpadra szánták, és cseppet sem maradt el az első rész színvonalától. A zenei anyag értelemszerűen nem lehet annyira tökéletes, mint 18 éves elődje. A közönség a kevésbé ismert számok miatt is vált kissé enerválttá.

A ráadást az 1991-es Empire lemez három csodaszép dala alkotta. Ezzel tette fel a koronát a Queensryche erre az estére.

Az év koncertjét láttuk, hallottuk, ehhez kétség sem férhet.

INSTRUKTOR
SZOLGÁLTATÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.

7622 Pécs, Sport u. 5.

Telefon: (72) 511-660, 324-404

Telefax: (72) 511-661

- beruházási fővállalkozás
- gépi földmunka, út- és járdaépítés, térburkolás, támfal- és víztározó építés
- csapadék- és szennyvízcsatorna, vízvezeték, vb. csőcsatornák komplex kivitelezése

» Rádióműsor «

MR6 – A RÉGIÓ RÁDIÓJA A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon:

5.00 Hajnal-táj (MR1 – Kossuth Rádiótól)

HAJNALTÓL REGGELIG FM 101.7 MHz

Szerkesztők: Orbán Violetta, Fábán Mária, Gungl László, Kovács Miklós, Zsoldos László, Nagy Gábor

6.00 Műsorkezdés, hírek röviden
6.10 Meteorológiai körkép
6.15 Dél-Dunántúli Krónika
6.23 Regionális lapszemle
6.30 Hírek, közlekedési információk
6.38 Sportösszefoglaló
6.45 A Dél-Dunántúl híreiből
6.52 A nap témája – riportban
7.00 – 8.00 Az előző óra menetrendje
8.00 Hírek
8.05 – 9.00 Magazinóra riportokkal

9.00 – 12.00 Itthon vagyunk!
Benne többek közt: Autó-motor 101.7, Jelige, Zöld jelzés, Fogadó, Zenejubilista, 4-es Retró, Magyar zenék órája, Blúz – női magazin
MR1 Déli Krónika
12.30 Nótaszó

DÉLUTÁN FM 101.7 MHz

13.00 Dél-után – az MR6 zenés magazinműsora
Szerkesztők: Varga László, Nagy Gábor, Fábán Mária, Kis Tünde, Zsoldos László, Kovács Miklós
17.30 MR1 Esti Krónika
18.00 Estidőben! – szórakoztató műsor telefonos játékokkal és oldies-slágerekkel, nosztalgia-muzsikával
21.00-tól: Nótaszó
22.00-tól: Petőfi éjszaka

Hétféle műsorrend magyar nyelven:

Szombat

8.00 – 12.00 Jó pihenést! – szórakoztató műsor, benne többek közt:
Ez történet a 7-en a 101.7-en: az elmúlt napok összefoglalója
Telefonos játékok
MR1 Déli Krónika
12.20 Nótaszó
13.00 Jelige – Apróhirdetések „nagy” története után kutakodik Orbán Violetta, Fábán Mária, Erdei Krisztián, Kovács Miklós és Zsoldos László
Édes Éter – telefonos kívánságműsor
Szerkesztő: Császár Andrea és Erdei Krisztián
Telefon: 72/518-318 SMS-vonal: 30/30-30-233
17.30 MR1 Esti Krónika
18.00 Készül az estére! A zene java
22.00-tól: Petőfi éjszaka

Vasárnap (hírek óránként)

8.00 „Kapocs” – ökumenikus magazin
9.00 Művészbemutató, Somogyi magazin, Tolnai magazin, Baranyai magazin (forgóban)
10.00 Régió-portré
11.00 Telefonos kívánságműsor 72/518-318
12.00 MR1 Déli Krónika
13.00 Régió portré ismétlés
14.00 Komolyzenei kaleidoszkóp, Lemezbörze
15.00 Ismétlőóra
16.00 „MÁS” – a Dél-Dunántúlon élő kisebbségek magyar nyelvű műsora
17.00 Heti zenejubilista – könnyűzenei évfordulókról Koszits Attilával
17.30 MR1 Esti Krónika
18.00 Pannon koncerttükör – a Pannon Filharmonikusok Pécs és a Régió Rádió közös műsora (A sorozat szerkesztője: Kovács Attila)
19.30 Opera-félóra – érdekességek az opera világából

Nemzetiségi műsoraink az MR4 országos adásban:

Horvát nyelven:

AM 873 KHz: 8.00 – 10.00

Német nyelven:

AM 873 KHz: 10.00 – 12.00

Szerb nyelven:

AM 873 KHz: 14.00 – 16.00

Az MR6 pécsi régió rádiójának elérhetőségei:

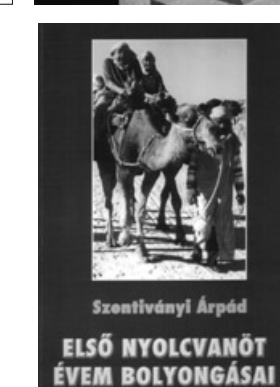
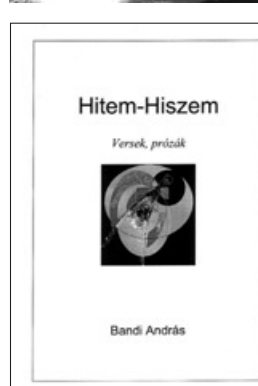
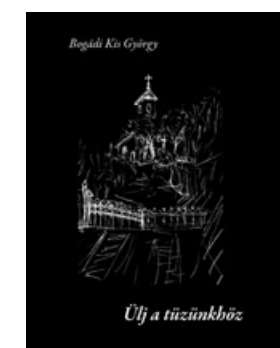
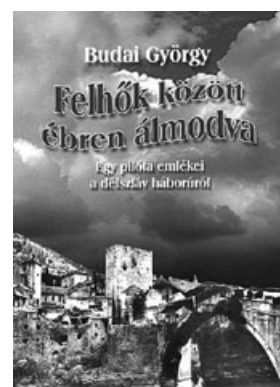
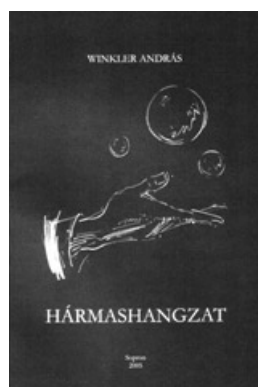
Telefon: 72/518-333

Fax: 72/518-320

E-mail: regioradio@radio.hu

Net: www.mr6.hu

Keresse az MR6 Régió Rádiót az iwiv-en is! www.iwiv.hu

K
ö
n
y
v
a
j
á
n
l
ó
n
k

Szeptember – Őszelő, Szent Mihály hava						
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
1 ♠	2 ♠	3 ♠	4	5	6	7 ☉
8 ♠	9	10	11	12	13 ♠	14 ♠
15 ●	16	17	18	19	20	21
22 ☉	23 ♠	24	25 L	26	27	28 ♠
29 ☉	30					

☉ Első negyed   ○ Újhold   ☾ Köd
 ☊ Utolsó negyed   ♠ Csapadék   * Hó
 ● Telihold   L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (○) előtt és közben hidegfronti hatás várható.
 A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Kéri János

Havi ételajánlat – Csalamádé

Hozzávalók: 5 kg tisztított zöldség: káposzta, paprika, uborka, hagyma, zöld paradicsom, 2 dl 20%-os ecet, 35 dkg cukor, 5 dkg só, 1 kávéskanál kénpor, egész bors, babérlevél ízlés szerint. (Víz nem kell hozzá!)

Elkészítés: A zöldségfélét legyaluljuk, összekeverjük a többi hozzávalóval, 2 napig állni hagyjuk, közben néha kevergetjük, és végül üvegekbe rakjuk. A képződött levet egyenletesen elosztjuk az üvegekben, és a csalamádét azonnal lekötözzük, és végleges helyére tesszük. (Az üvegeket ne tömjük meg túl szorosan, hogy a savanyúság ropogós maradjon.)

Kéri Jánosné

KÉRI JÁNOSNÉ (Nagyvenyim)

Szeptemberi névnapok

1. hétfő	Egyed, Egon
2. kedd	Rebeka
3. szerda	Hilda
4. csütörtök	Rozália
5. péntek	Viktor, Lőrinc
6. szombat	Zakariás
7. vasárnap	Regina
8. hétfő	Mária, Adrienn
9. kedd	Ádám
10. szerda	Nikolett, Hunor
11. csütörtök	Teodóra
12. péntek	Mária
13. szombat	Kornél
14. vasárnap	Szeréna, Roxána
15. hétfő	Enikő, Melitta
16. kedd	Edit
17. szerda	Zsófia
18. csütörtök	Diána
19. péntek	Vilhelmina
20. szombat	Friderika
21. vasárnap	Máté, Mirella
22. hétfő	Móric
23. kedd	Tekla
24. szerda	Gellért, Mercédesz
25. csütörtök	Eufrozina
26. péntek	Jusztina
27. szombat	Adalbert
28. vasárnap	Vencel
29. hétfő	Mihály
30. kedd	Jeromos

Szeptember 12., péntek

Pécs: Kortárs képzőművészeti kiállítás és vásár a Pécsi Műhelygalériában (Várdy Antal u. 5/a). Nyitva: kedd-péntek 12–17 óra, szombat: 9–12-ig.
Nagykanizsa: A csend festője – Válogatás Z. Soós István festőművész zsánerfestményeiből. Képzőművészetek Háza (Erzsébet tér 14-15.). Megtekinthető: szeptember 15-ig.
Bonyhád: Reif György grafika- és festménykiállítása a Művelődési Házban. Megtekinthető: szeptember 24-ig.

Szeptember 13., szombat

Pécs: 15 óra – Elszáll a lélek? El Kazovszkij és barátai c. kiállítás megnyitója a Vasarely Múzeumban. A kiállítást Tóth Ákos irodalomtörténész nyitja meg. A kiállítás megtekinthető: november 9-ig.

Szeptember 15., hétfő

Kaposvár: 17 óra – Gyurináné Harangozó Ilona kiállításának megnyitója a Kaposfüredi Művelődési Házban. Megtekinthető október 4-ig.

Szeptember 16., kedd

Kaposvár: Bónáné Bali Mária kiállítása a Toponári Művelődési Házban. Megtekinthető: október 7-ig.

Szeptember 17., szerda

Pécs: 20 óra – Vendégünk Nadas Péter író. Beszélgetőpartner: Ágoston Zoltán, a Jelenkor főszerkesztője. Művészetek és Irodalom Háza.

Szeptember 18., csütörtök

Pécs: Örökség Fesztivál – Pécsi Napok, szeptember 18-tól 28-ig. (www.pkinfo.hu)
Szekszárd: Szekszárdi Szüreti Napok, szeptember 18–21.
Dombóvár: 14 óra – IV. Kistérségi Drámafesztivál – nemcsak drámásoknak a Művelődési Házban
Kecskemét: Népzene Napja – szeptember 18-19. Erdei Ferenc Kulturális és Konferencia Központ. Web: www.efmk.hu
Pécs: II. „Kelet-nyugati Atjáró” Balkán Világzenei Fesztivál, szeptember 18-20. Web: www.pecsikult.hu
Marcali: 16. Marcali Nemzetközi Vásár és Oszi Kistérségi Fesztivál, szeptember 18-21.

Szeptember 19., péntek

Mátradereske: II. Palóc Párna Fesztivál, szeptember 19–21.
Nagykanizsa: 19 óra – Rock klub: a Budapest Acoustic Band koncertje a Hevesi Sándor Művelődési Központban

Szeptember 20., szombat

Dombóvár: 8 órától éjfélig – Tánc – film – kép éjjel-nappal a Művelődési Házban.
Szekszárd: 11 óra – V. Fesztiveti Triennálé – Babits Mihály emlékezete. Művészetek Háza. A tárlat november 2-ig tekinthető meg.
Kaposvár: 11 óra – II. Kaposvári MÉZ Fesztivál – a Kossuth téren.
Kalocsa: XIX. Kalocsai Paprika Napok – Csajda Csárda. Web: www.kalocsa.hu
Kistarcsa: Süstünk Görhöny! – Krumplicsüsti Kistarcsán. Web: www.kike.hu
Nagykanizsa: 18 óra – Táncra lábam – népzenei táncművészeti sorozat. Fellép: a Patkó Banda. Medgyaszay Ház.
Nagygyőr: Sváb piknik a Fő téren. Nagygyőri Dunai Svábok Közössége. E-mail: ivor.aniko@duweb.hu
Ozora: Renszáz év hétvégéjék Ozorán – a rendezvénysorozat záró hétvégéje. Pipó Várkastély.
Pörboly: Gemenci Erdei Vasút Napja. Web: www.kisvasut.hu
Kaposvár: Töröcskei Renszáz év Nap a „Kulturházak éjjel-nappal” program keretében a Töröcskei Községi Házban, szeptember 20-án 16 órától 21-én 10 óráig.

Szeptember 21., vasárnap

Szekszárd: 16 óra – Sebestyén Márta koncert a Béla királyi téri katolikus templomban.

Szeptember 22., hétfő

Kaposvár: Színpál Márton fotóművész kiállítása a Vasary Képtárban
Kaposvár: A Natúrmondtás szakkör kiállítása az Együd Galériában (Együd Árpád Művelődési Központ). Megtekinthető október 4-ig.

Szeptember 23., kedd

Pécs: 19 óra – A Bartók vonósnyéves koncertje a Művészetek és Irodalom Házában.

Szeptember 25., csütörtök

Székesfehérvár: VIII. Nemzetközi Fuvószenekari Fesztivál, szeptember 25-28. Web: www.szekesfehervar.hu
Pécs: 19 óra – Megyesi Schwartz Lúcia dalestje a Művészetek és Irodalom Házában.

Szeptember 26., péntek

Pécs: Európai Bordalfesztivál – szeptember 26-28.
Bonyhád: 17 óra – Lőrinc Vitus festőművész kiállítása a Művelődési Házban. A kiállítás október 31-ig tekinthető meg.
Pécs: 19 óra – Binder Károly zongoraművész koncertje a Művészetek és Irodalom Házában.
Balatonfüred: Romantikus reformkor – séta a századok között. Szeptember 26-28. Web: www.balatonfured.info.hu
Győr: Barokk Nosztalgia Művészeti Fesztivál, szeptember 26-tól október 15-ig. Web: www.zichypalota.hu, www.barokk.hu

Szeptember 27., szombat

Nagyvácsány: Marha(nagy)hajtás – Pásztorünnep, szeptember 27-28. Web: www.nagyvacsany.hu

Szeptember 29., hétfő

Pécs: 19 óra – Borbély László koncertje a Művészetek és Irodalom Házában

Október 3., péntek

Mór: Móri Bornapok – október 3-5. Web: www.oregres.hu
Tokaj: Tokaj-Hegyaljai Szüreti Napok, október 3-5. Web: www.magyarborokhaza.hu

Október 4., szombat

Gödöllő: X. Nemzetközi Hárfa Fesztivál, október 4-11. Gödöllői Királyi Kastély, e-mail: program@kiralyikastely.hu

Október 7., kedd

Pécs: 17 óra – Wágner László: Odúlakó madarak, madártelepítés – a DDNP Klub programja. Helyszín: Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Tettey Oktatási Központ. Web: www.ddnp.hu

Október 10., péntek

Nagykanizsa: Kanizsa Nemzetközi Jazzfesztivál, október 10-11. Hevesi Sándor Művelődési Központ.

Október 11., szombat

Óriszentpéter: V. Órségi Nemzetközi Tökfesztivál. Web: www.regiofokus.hu
Balatonfüred: Balatoni Évadzáró Vitorlásverseny, október 11-12. Web: www.balatonfured.hu

Ez a Hetedhéthatár

238. száma

9771418 109005

web-oldalunk: www.hetedhethatar.hu